

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ ΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ (ΕΞΑΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 727 (ΦΥΛ. ΙΙ)

Σάββατο, 13 Μάρτη 1921

— — — ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ — — —
ΤΟΥ "ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ,"
— — — Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ — — —
— — — 3 — ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — 3 — — —

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ ❁ ❁ ❁ ❁

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Μέσα στον τόμο αυτόν που αποτελείται από 140 περίπου σελίδες, σε διαλεγτό χαρτί, περιέχονται τόλμολονθα δεκατρία ΔΙΑΛΕΧΤΑ — ΜΟΝΤΕΡΝΑ — ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΑ διηγήματα, παρμένα, με μύτι και με πέννα καλλιτέχνη, από τή σημερινή κοινωνική ζωή:

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ — ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΚΥΜΑΤΑ — ΘΟΔΩΡΑ —
ΣΤΗ ΡΙΖΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ — ΣΧΟΛΗ ΧΟΡΟΥ — ♦♦♦♦
ΚΕΦΑΛΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ — ΤΟ ΞΥΠΝΗΜΑ — ♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦
ΟΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΣΚΕΔΙΟ — ΤΟ ΠΕΡΑΜΑ — ♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦
ΤΟ ΧΕΡΟΓΡΑΦΟ — Η ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ
— Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΥΚΑΑΣ — ΑΝΘΡΩΠΑΚΗΔΕΣ.

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧΜΕΣ ΠΕΝΤΕ

*Στις επαρχίες και τὸ ἐξωτερικὸν στέλνεται λεύτερο
ἀπὸ ταχυδρομικά.*

✠ ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ ✠

κ. ΑΡΙΩΣ - ΧΙΛΑΣ. Τὰ «Κοπάδια τοῦ ὄνειρου» θέλουνε καὶ τὸν κατάλληλο ἰσοπάγο. Μ' ἄλλα λόγια, τὰ πεζογράφουδα εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πῶς δύσκολα λογοτεχνικά εἶδη. — κ. Ν. ΗΛ. Καὶ τοῦ λόγου σου, μετὴν «Κωμωδία τοῦ Ἀριστείου»; "Αχ, αὐτὸς ὁ Γρηγόρης!... — κ. Ι. ΑΝΔΡ. "Ο,ὐ θέλεις τὸ θέλουμε καὶ μεῖς. Γράψε μας καὶ στέλνε μας τραγούδια. "Ἰως τὰ δευτέρα νᾶναι πῶς καλὰ κ' εἶσι καὶ πῶς τυχερὰ ἀπὸ τὰ πρῶτα.—κ. ΜΙΚ. ΓΙΑΝΝΑΤΟ. "Ομορφη, πολὺ ὁμορφη ἢ τελευταία στροφὴ :

Ταιριασὸ ζευγάρι, ἀλήθεια,
—χῆρα καὶ χηρόπουλο—
ὁ Σκιάς γεροπιασμένος
μετὸν Ἐξαρχόπουλο.

Τὸ «Ἀπροσδόκητο» ἀργότερα. — κ. Γ. ΔΕΣΤ. Καλογραμμένο ὀπωδήποτε. Διάβαζε, γράφε, οκίζε, καὶ θὰ γράφεις καὶ καλὰ πράγματα πὸν νὰ δημοσιεύονται. — κ. ΠΕΡΙΚΛΗ. Γιὰ ἕνα παιδί δεκάξη χρονῶνε, εἶναι πολὺ, παραπολύ, αὐτὸ πὸν κατ᾿αφες μετὰ χορικά τῆς «Ἀντιγόνης». Μερικὰ λαθάκια θὰν τὰ διορθώσεις μετὸν καιρὸ καὶ μετὴ δουλειά. Τὸ κᾶτι, πὸν χρειάζεται, ἰσχεις.—κ. ἘΛ. ΦΩΤ. Δοκίμασε καὶ ἄλλα θέματα. Τὸ «Ἀγνωστο», καθὼς λές καὶ λόγου σου, καλύτερα «νὰ μείνει γιὰ πάντα ἄγνωστο». — κ. Κ. ΝΤ. Τί τὰ θές! Ἡ «Ἐλπίδα» σου δὲν εἶναι, πάνανθεμά τηρε, καὶ ἴσοο... γητεύτρα». — κ. ΔΗΜ. ΠΟΜ. Μὴν ἀπειλίζεσαι! Εἶσαι νέος, καὶ οἱ γέροι δὲν πρέπει νὰπειλίζονται. Τί νὰ πῶμε τότε ἐμεῖς οἱ γέροι, πὸν χρόνια καὶ χρόνια δουλεύουμε καὶ δὲν καταφέραμε ἀκόμα ἴποια; — κ. Κ. ΚΩΣΤΑΝΤ. Τὰ δυὸ τραγούδια σου, τὰ χαρισμένα σὴν κ. Γ. Δ., ἂν καὶ δὲν εἶναι ἄσκημα, ἔχοντε μερικὰς ἀτέλειες πὸν χαλνοῦν τὸ ὄνολο. Μερικὰς στροφές τους εἶναι πολὺ καλές. Α. γ. ἢ ἀκόλουθη :

Στήνυχτα αὐτῆ τοῦ χωρισμοῦ, πὸν πᾶ δὲ οὐ προσημένω, τὸ τελευταῖο δεῖπνο μας, μετὸ στεγρὸ φίλι,
ἄχ, μοιάζει σὰν παρηγοριᾶς τραπέζι, λυπημένο,
στοῦ πεθαμένου ὄνειρου μου τὴν ἄδοξη θανάη...

κ. ΜΑΧ. Μ. Θὰ δημοσιευεῖ. Μετὰ ἴαλλα τὰ παραπόνά σου, γελάσαμε. Μὰ εἶσαι ἕνας παραπονιαρῆς, ἀπὸ κείνους, πὸν ταῖρι δὲν ἔχοντε! —

κ. ΣΟΛΩΝΕΣ. Θεματογραφικὸ. — κ. ΡΟΥΣΤΕΜ ΤΖΑΦΕΡ. Συμφωνοῦμε μαζὶ πὸς ὁ κόσμος ἰώρα καινουργιόνεται. Τὸ ἴδιο πρέπει νὰ γίνε καὶ μετὸ δῆγημά σου. — κ. Ν. ΜΙΡΑΝΤΑ. Διάβασε πρῶτα πολλὰ πολλὰ κ' ὕστερα βλέπουμε. — κ. ΣΜΙΑ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ. Σὲ φχαριστοῦμε γιὰ τὴν ἀφιέρωση. Νὰ κοιτᾶμε τοὺς «ἀστικὸς κανόνες» μὰ καὶ τοὺς τεχνικὸς, πὸν ὀρίζοντε πὸς πρέπει νὰ γράφεται ἕνα ἄγγελμα γιὰ νὰ εἶναι δημοσιέψιμο.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

τοὺς συντρομητὲς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ πὸν καθυστεροῦνε τὴν συντρομῆ τους, νὰ μᾶς τὴν ἐμβάσουν τὸ γληγορότερο, γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦμε σὴν δυσάρεστη θέση νὰ πᾶνουμε νὰ τοὺς στέλνουμε τὸ φύλλο.

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

ΕΝΑΣ ΔΙΚΟΣ ΜΑΣ

Μετὸ βαθμὸν ἄριστα πήρε τὸ δῖπλωμά του γιὰ γεωπόνος ἀπὸ τὴν Ἀνώτερη Γεωργικὴ Σχολὴ τοῦ Fribourg τῆς Ἑλβετίας ὁ Γιώργος Παπᾶς, τὸ μονάκριβο καὶ πολυαγαπημένον παιδί τῆς Μυρτιώτισσας καὶ τοῦ συναδέσφου Σπύρου Παπᾶ. Ὁ Γιώργος ἰώρα θὰ πάει σὴν Γαλλία νὰ συμπληρώσει τίς θεωρητικὰς του σπουδὰς, κ' εἶται θὰ δώσει σὴν πατρίδα του ἕναν ἐπιστήμονα γεωπὸν τέλεια καταρτισμένο.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Ἡ «Φοιτητικὴ Συντροφία», ἐχτὸς ἀπὸ τὰναγκώματα τῆς, πὸν θὰ γίνονται ταχτικά κάθε Κυριακῆ, διοργάνωσε καὶ μιὰ σειρά ἀπὸ δημόσιες διαλέξεις. Ἡ πρώτη ἔγινε ἀπὸ τὸν κ. Γρ. Ξερόπουλο τὴν περασμένη Πέμπτη, σὺς 7 τὸ βράδι, σὴν αἴθουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀδείου (Φειδίου 3), μετὸ θέμα «Ἡ ἰδέη μαλλιαρός». Θάκολοθῆσαν κὶ ἄλλες διαλέξεις μετὰ ὁμιλητὲς τοὺς κ.κ. Παῦλο Νισθάνα, Ἀλέξ. Πάλλη, Τέλλο Ἀγρα καὶ Πέτρο Χάση.

Τὴν Πέμπτη, 18 τοῦ Μάρτη, σὺς 7 τὸ βράδι, θὰ γίνε ἢ δεύτερη διάλεξη τῆς σειρᾶς αὐτῆς, σὴν ἴδια αἴθουσα, μετὸ ὁμιλητὴ τὸν κ. Πέτρο Χάση καὶ θέμα «Ὁ Λασκαράτος».

Εἰσιτήρια πωλοῦνται σὺς Ἑλλ. Ὀδεῖο καὶ σὺς «Ἀθηναῖκὸ Βιβλιοπωλεῖο» Χ. ΓΑΝΙΑΡΗ, — Σοφοκλέους 3.

Ἀῦριο Κυριακῆ, ἢ ταχτικῆ συγκέντρωση σὴν Λέσχη.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. — Λάβατε βιβλία ἀπὸ τοὺς κ. κ. Τριανταφυλλόπουλο καὶ Φ. Δραγοῦμη.

ΣΤΟΥΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΥΣ ΜΑΣ

Στὸ Παριζιάνικο περιοδικὸ «La vie des peuples» θὰ δημοσιεύει ὁ Ψυχᾶρης ταχτικά βιβλιοκρισίες, γιὰ ὄσα βιβλία τοῦ στέλνονται. Αὐτὸ, θέβαι, θὰ ὀφελῆσει σημαντικά τὴ φιλολογία μας, πὸν μέσο τοῦ Ψυχᾶρη, θὰ γίνε γνωστὴ σὴν Ἐξῶπη. Οἱ λογοτέχνες μας λοιπὸν καὶ ποιητὲς μας ἄς στέλνουν τὰ βιβλία τους σὴν ἀκόλουθη οἴσταση!

Mr Jean Psichari
a Sénat

Palais de Luxembourg
Paris

ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΙΣΩ ΑΠὸ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ (Ἐκδοσὴ «Τύπου» 1919 Δρ. 3—

ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ Α' (Ζωντανὸι καὶ πεθαμένοι

—Οἱ Ἀλυσίδες — Στὴν ἑξῶπορτα). Ἐκδο-

σὴ Ἐταιρίας «Τύπος» 1920. > 6—

ΠΛΑΪ ΣΤὴΝ ΑΓΑΠΗ (Ρομάντζο) 1920 > 3—

Ὁ ΛΥΤΡΩΜΟΣ (δρᾶμα) > 3—

Βρίσκονται σὺς «ἈΘΗΝΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»

— Ὀδὸς Σοφοκλέους 3. —

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 13 Μάρτη 1921

ΑΡΙΘ. 727 (ΦΥΛ. ΙΙ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΠΑΡΟΣ Δ. ΤΥΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Πολεμικὲς εἰκόνες :
Πατέρας.

ΨΥΧΑΡΗΣ: «Τὰ δύο τριαντάφυλλα τοῦ Χάρου»
(συνέχεια).

Κ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ: Στροφές.

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.

Α. ΠΑΛΛΗΣ: Μαρτυροσός (συνέχεια).

ΒΓΓΕΛΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟΣ: Ἔρμω τὸ σπιτάκι,
Ἀνατολίτικο.

ΠΙΚΡΑΓΚΛΩΣ: Ἡ «Συνταγματικὴ Καθαρεύουσα».
ΚΛΕΒΡ. ΠΑΛΑΜΟΥ: Φεμινισμὸς καὶ Ἐκπαίδευση.
ΝΙΚΟΣ ΒΕΡΓΩΤΗΣ: Ἡ συναυλία νέων ἔργων τοῦ
Δ. Λαυράγκα.

ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Ἡ «Νεοελληνικὴ φι-
λολογία. — Ἐξέτη φιλολογία. — Κοινὴ Γνώμη.
— Βαρβαροπάσσαρο. — Ἑλληνικὰ Περιοδικὰ. —
Ἐξέτα Περιοδικὰ. — Χωρὶς γραμματόσημο. —
Φοιτητ. Συντροφιά. — Στους λογογράφους μας.

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΠΑΤΕΡΑΣ

Τοῦχε γράφει πὸς δὲν μποροῦσε. Τοῦε σακατέβε
ἢ θέρη. Τὸ μικρόδιο ποῦχαμε πάρει ἀπὸ τὰ ἔλη τῆς
Μπούτικος, ξεθύμαινε τώρα καὶ μιὰ λάβα πυρω-
μένη, θερή, καταλοῦσε, οὐντριβε τὸν ἀδυνατιομένο
ἀπὸνα χρόνο ἐκστρατεία στρατό.

Βρισκόμαστε στὸ Καγιαλί, μπροστὰ στὸ Δέλιτα τοῦ
Σιρμώνα. Ἡ ἐπάθεση εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ τὴ Δοϊράνη
καὶ μεῖς περιμέναμε, ἀμυντικοί. Τὸ μικρόδιο τῆς
θέρης ἀπλωνότανε ὅμως, κ' ἡ θανάσιμη ἀρρώστεια,
ἢ κίτρινη, προχωροῦσε. Ἀμυντικοὶ ἐμεῖς, ἐπιθετικὴ
ἐκεῖνη! Καὶ ὁ δία τὰ Σώματα, ὁ δλος τοὺς μη-
χανισμούς. Στὰ χαρακώματα κάτω, ψηλά στὰ Πυρο-
βολεία. Τὸ Μηχανικό, τὸ Πεζικό, τὸ Πυροβολικό μὲ
πυρροῦς. Κίτρινες φανοιστροφίαι, ἀδυνατιομένα
κορμιά, στρατιῶτες θεμασομένοι. Τὴ νύχτα ἔσκαβε
τὸ Μηχανικό στὸν κάμπο μὲ τρεμάμενα χέρια. Τὴν
ἀγῆ προχωροῦσε τὸ Πεζικό μὲ σακατεμένη ὁρμή.
Κι ὁ ἥλιος κενερός, ἄγριος, πυρωμένος, δυνάμωνε
τὴν ἀρρώστεια κ' οἱ ζωογόνες ἀχτίδες του δὲ σήγνα-
νε τὸ κακὸ!

Στὸ ἀμπρὶ τὸ δικό μας, ἢ κίτρινη ἀρρώστεια, ἔ-
παυε τ' ἀσκημότερο παιγνίδι. Πότε τὸ οὐντροφό μου
καὶ πότε μένα. Κ' ἢ τροφή ἄδλια, μολεμένη καὶ ὄχι
γ' ἀρρωσισμένη κορμιά. Κρέατα σάπια, κατεψυγμέ-
να, θρωμερά, καὶ τὸ θράδι ῥόδη, νεροῦλη καὶ γεμά-
τη χαλίγια. Ἄ! ἢ τελευταία! Φρίκη καὶ νὰ τὴ δο-
κιμάσεις ἀκόμη. Ἀπ' τὰ σακκιά τῶν μουλαριῶν τὴν
παίρνανε καὶ τὴ ρήγγανε στὸ καζάνι γιὰ Συσσίτιο.
Μ' ἔλη τὴ θέρη τρώγαμε καὶ ἀπ' τὰ δύο. Καντίνα δί-
πλα δὲν εἶχε. Βρισκόμαστε ἀγνάνια στὸ Ροῦπελ καὶ
στὰ προχωροῦσανε κάτω τὰ Πεζικά. Θὰ κρινότανε
τὸ Βαλκανικὸ μέτωπο κείνες τὶς μέρες.

Ἔτσι, ἀρρωστοί, σακατεμένοι, ἄλλιοι, πότε ἀνε-
δαίναμε στὸ Ἐπιτελεῖο νὰ γράφουμε τὴ Διαταγὴ καὶ
νὰ διαῶξουμε τὰ ἔγγραφα, καὶ πότε μὲς στὸ ἀμπρὶ
μας, — στὸν ὀρθάνοιχο τάφο μας καλύτερα, — βογ-
γούσαμε ἀπ' τὴ θέρη καὶ ἀδειάζαμε στὰ ξεραμένα λα-
ρύγγια μας δλόκληρα παγούρια νερό.

— Θὰ πεθάνουμε, μοῦλεγε πολλὲς φορὲς στὴν ἔ-
ξαφῆ του ὁ φίλος μου. Καίγονται, ὀδύνη, μουρμού-
ριζε. Νερό! Νερό!...

Κ' ἐγὼ πάλι. Ἐπλάθα μὲ τὴν ἀρρωσισμένη φαντα-

σία μου χίλιες εἰκόνες τρομαχτικὲς καὶ χίλια δρό-
ματα μοῦ βασανίζανε τὸ λογισμό.

— Θὰ γράφω τὸν πατέρα νάρθει, μοῦπε κάποιο
θράδι μανιασμένο στὰ γύρω. Θὰ γ' τοῦ γράφω. Δὲν
μπορῶ πιά!

Καὶ σηκώθηκε λίγο στὸ χωματένιο οκληρὸ κρεβ-
βάτι του. Τὸ Βαρόν βογγοῦσε δίπλα. Ὁ Σελιμάς ἐο-
ρηχνε. Κ' οἱ θρόνοι τῶν κανονιῶν τρυπούσανε τ' αὐ-
τιά μας, πὸν βουίζανε ἀπ' τὸ κινίνο.

Τὸ γράμμα λιγόλογο καὶ γεμάτο τρυφερότητα. Μοῦ
τὸ διάβασε κλαίγοντας. Καὶ μοῦπε:

— Θὰ μὲ προφτάσει ἄραγε! Θὰ οὐ θρεῖ τουλάχισ-
στο ἐσένα στὴ ζωὴ, καημένο μου φίλε;

Τοῦε παρηγόρησα:

— Κουράγιο, Παναγιώτη! Τάρρηξες κιάλας τ'
ἄρματα; Κουράγιο νὰ πάρουμε τὸ Ροῦπελ!

Μ' ἀπάντησε μ' ἕνα οδυρόμενο χαμόγελο, ἐθρονι-
κό. Τῆνωθε καὶ τῆνωθε πὸς ἂν κρατοῦσε τὸ κακὸ,
θὰ μᾶς ἔστειλε οἴγουρα. Λίγο τὸ ψωμί μας. Τὰ γό-
νατα τρέμανε, τὰ μάτια ἴσκιωναν, ἢ δραση ἔσθνε
λίγο - λίγο. Θέρη κακιά, μολεμένη, μᾶς ἔτρωγε
τὸ κορμί. Κακοήθης ἐλονοσία, λέγανε οἱ γιατροί. Καὶ
τὰ θρεῖνὰ χειροουργεῖα γεμίζανε, ὄχι ἀπὸ τραυματί-
ες, ἀλλ' ἀπὸ θεμασομένους στρατιῶτες, πὸν ἄλλοι
δὲν ξαναβιέπανε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ ἄλλοι μένα-
νε σακατεμένοι ὁ δλη τοὺς τὴ ζωὴ. Ἡ θέρη σάλευε
τὸ μυαλό, καὶ τὸ κόκκινο γέλιο, τὸ σπαραχτικὸ γέλιο
τοῦ τρελοῦ, χάραζε στὰ ξεραμένα σὰ φλοῦδα δέν-
τρον, χεῖλια!

Στὶς πρῶτες μέρες τοῦ Σεπτέμβρη πήραμε τηλε-
γράφημα ἀπ' τὴ Θεσσαλονίκη. «Θάρθει ὁ Στρατη-
γός», διαδόθηκε στὴ Μοῖρα. «Θάρθει ὁ Πατέρας»,
εἶπαμε κ' οἱ δύο μας. Καὶ νιώσαμε μιὰ ἀνακούφιση
στὴν τυραννισμένη ψυχὴ μας καὶ μιὰ ἐλπίδα χάραξε
στ' ἀρρωσιστρικά πρόσωπά μας.

Ὁ πατέρας τοῦ οὐντροφου μου εἶτανε ὑποστράτη-
γος. Ὅχι σὲ πολεμικὸ σχηματισμὸ, μὰ πέρα στὴν
Παλιὰ Ἑλλάδα. Ἐγὼ τὸν εἶχα μόνον ἀκουστικά. Τοῦε
γνώρισα ὅμως καλὰ ἐδῶ πάνω ἀπ' τὰ γράμματα ποῦ-
στελεῖνε στὰ παιδιὰ του, τὸ οὐντροφό μου, — γράμματα
γεμάτα στοργὴ καὶ τρυφερότητα καὶ μὲ συμβουλές
πατριῶς νὰ προσέχει τὴ ζωὴ του, νὰ μὴν ἐπιβίβεται

οὐ κίντυνο, νὰ τοὺς λυπηθεῖ, ὁ μοναχογιός ! Σιγά - σιγά γνωριστήκαμε πλατιέτερα, καὶ σιὰ γραμματὰ του ἔγραφε καὶ γιὰ μένα, κί ὅτι ἔστειλεν κάθε τόσο, ἴδουστε καὶ γιὰ τοὺς δυό. Ἡ ἐλπίδα λοιπὸν ποὺ χάριζε καὶ σιὸ δικό μου πρόσωπο, δὲν εἶτανε ἀπατηλή. Θ' ἀντάμωνα κάποιονε ποὺ τὸν ἤξαιρα καὶ ποὺ νὰ νοιαζότανε καὶ γιὰ μένα. Ἐβλωνε θέβαιος.

Τῆ μέρα ποὺ ἀνέβηκε σιὸ Καριάλι ὁ Στρατηγός, εἴμαστε κ' οἱ δυὸ ἄρρωστοὶ σιὸ κρεββάτι· ὁ πνευτὸς μᾶς ἔβλωνε. Δὲν εἶχαμε φωναίωση τὶ γίνεται καὶ ποὺ θρῆσκόμεστε. Ὅνειρα τρομαχτικά, σὰ μαῦρα πουλιά, τραβοῦσανε μὲ τὰ σουβλιερά τους νύχια τὴ σαλεμένη φρατασία, Κακὸς θραγγᾶς ἔσφιγγε τὰ στήθια μας.

Μόλις ἀνέβηκε ἀπάνω, ξεπέζεψε, καὶ μᾶς ζήτησε. Ὁ Ταγματάρχης, ὁ Διοικητὴς μας ὁ ἴδιος, τὸν ἔφερε σιὸ σκοτεινὸ καὶ στενάχωρο ἀμπρι.

— Καὶ τᾶχετε τὰ παιδιὰ σὲ τέτοια χάλια ; εἶτανε ἡ πρώτη του λέξη. Ἐνεση κινίνης δὲν κάνετε ; Καὶ σιὲς δικιολογίεσ τοῦ Ταγματάρχη ἀπάντησε μὲ κᾶτι θεικιώτερο : Μοῦσκεψε πεισότες καὶ τὲς ἔβαλε σιὸ μείωπά μας, ποὺ καίγανε σὸν πυρωμένες χάλκινες πλάκες.

Σὲ λίγο ἀνοίξαμε τὰ φλογισμένα ματῶφυλλα. Καὶ τὰ μάτια μας ἀντιμέστανε τὴ γλυκειὰ του μορφῆ :

— Ὁ Πατέρας, εἶπαμε κ' οἱ δυὸ μὲ μιὰ φωνή.

— Παιδιά μου, Τάχη μου, πρόφτασε καὶ εἶπε. Καὶ γρήχτηκε μὲ δάκρυα σιὴν ἀγκαλιά μας ὁ Στρατηγός, καὶ μᾶς χᾶιδενε ὁ πονετικὸς πατέρας, ποὺ ξεχνούσε κάθε τί κείνη τὴ στιγμή, κάθε ἀργιὰδα ποὺ τοῦδινε τᾶχαρο ἐπάγγελμά του.

Τονὲ κοίταξα καλὰ - καλὰ καὶ γιὰ πρώτη φορὰ. Ὁ Στρατηγὸς δὲν εἶχε τίποτε σιὴ μορφῆ του ποὺ νὰ μοῦ θυμίζει τὸν πειθαρχικὸ στρατιώτη, τὸν αὐστηρὸ, τὸν ἀλύγιστο. Ἦρεμος, γλυκὸς, συμπαθητικὸς, καὶ ὠχρὸς ἀπ' τὴ συγκίνηση, ἔμοιαζε μὲ κᾶτι παλιὲς Βυζαντινὲς ἀγιογραφίεσ. Ἴσως ὁ αὐτὸ νὰ συντελοῦσε κ' ἡ στολή του. Φορούσε πολιτικὰ μαῦρα ρούχα, μὲ μακρὸ πανταλόνι. Μόνον ποὺ εἶχε σπιρουνία. Τὸ κορμί του, μ' ὄλα τὰ χρόνια, εἶχε κρατήσει τὴ στρατιωτικὴ παράσταση, σιὸ ἴσιο κί ἀλύγιστο νεανικὸ του ἀνάστημα. Καὶ τὰ μάτια του, νεανικά, ξάστερα, καταγάλανα. Τὰ μαλλιά του ὅμως ὄσπρα, χιονισμένα, καὶ τὸ πρόσωπό του γεμάτο ζᾶρες, ρυτιδωμένο.

Ὅπως εἶτανε φρονικό, ὁ Διοικητὴς μας τοακίστηκε νὰ περιποιηθεῖ τὸν Ἀνώτερό του. Σὲ κάθε του κίνηση ἔβλεπε κανένας τὴν ταπεινωσὴν ποὺ ἔχει τὸ στρατιωτικὸ ἐπάγγελμα. Τὰ «διατάξατε» καὶ «ὅ,τι θέλετε», πέφτανε βροχή. Ὁ σκλάβος ἔνωθε τὸν ἀφέντη του, — κ' ἐγὼ λυπόμουνα γιὰ τὸ κουρέλιασμα τ' ἀνθρώπινου ἐγωισμοῦ.

Ὁ Στρατηγὸς ὅμως δὲν ἤθελε τίποτε. Οὔτε τραπέζι, οὔτε σπηρὴ ξεχωριστή, οὔτε στρατιώτεσ σιὲσ διαταγῆσ του. Δὲς κ' εἶχε ξεχάσει ποὶδὲσ εἶτανε. Τὸ ἄγριο θεριὸ γινότανε ἦρεμο πρόβατο καὶ μόνον μιὰ χορδὴ σάλευνε μέσα του. Τὸ παιδί του ! Καὶ ζήτησε γιατρὸ νὰ μᾶς κάνει ἔνεση κινίνης ποῦχε φέρει μαζί του.

Μὲ τὴν ἔνεση ἀνοίξαμε κᾶπως τὰ μάτια μας. Νιώσαμε ποὺ θρῆσκόμεστε, γιαιτὶ τὰ κανόνια βογγοῦσαν, ποῖα Μοῖρα φτεροβόλιζε γύρω μας. Ὁ κάμπες ἔβραζε κάτω ἀπ' τὲς ἐσχητικῆσ. Ἡ Τζουμαγιὰ καιγότανε ἀπ' τὰ ὀδιδοῦδλα. Τὸ Βαθὸ ἔστειλε τὸν βαδόνιο

σάλπιμό του, κ' ἡ Μίρολα τ' ἀπαντοῦσε μὲ ὀδίδεσ, ποὺ σκάζανε σιὰ φαράγγια γύρω, κοντὰ σιὸ Ἐπιτελεῖο, κ' ἔξω σιὰ πλάγια τοῦ λόφου.

Ὁ Στρατηγός, μ' ὄλο τὸ πολεμικὸ μεθῆοι ποὺ ἔβλεπε κανεῖσ σιὰ μάτια του κάποτε, δὲν ἄφησε κείνον τάπομεσήμερο τὸ ἀμπρι μας. Καθισμένος σιὸ χωματένιο σκληρὸ κρεββάτι μου, μᾶς δηγιότανε χίλια τόσα τῆσ ἡουχῆσ πολιτιομένησ ζωῆσ, καὶ ξεπλάνευε τὸ νοῦ μας καὶ τὸν ἄραζε ὁ ἀπάνεμα λιμάνια καὶ ὁ ἀνθισμένα λιβάδια, ποὺ λουλουδίζανε τὰ ὁμορφότερα τῆσ εἰρήνησ λουλούδια.

— Ναι, παιδιά μου, θάγουμε εἰρήνη γλήγορα. Οἱ Γερμανοί, ὅσο κί ἂν εἶναι καλοὶ στρατιώτεσ, θὰ ὑποκύφουνε σιὴν ὁκονομικὴ ἐξάντληση. Τὸ δικὸ σας τὸ Μέτωπο, σὰ μικρότερο, θὰ ἡουχάσει πιὸ γρήγορα. Ἡ καρδιάα προέλαση σιὴ Δοῖράνη δὲ θάρῆσει νᾶνοιχτεῖ τουφέκι σιὸ Σιρμῶνα. Θὰ σπάσει τὸ Μέτωπο ἀπὸ κεί.

Καὶ μᾶς ἔλεγε, μὲ τὴ γλυκειὰ του μιλιὰ, ὁ Στρατηγὸς κί ὁ Πατέρας, τόσα πράγματα, ποὺ δὲν τᾶχαμε σκεφτεῖ ποτὲ, καὶ ποὺ τῶρα ἐμεῖσ οἱ διαφασμένοι τὰ ρουφούσαμε σὰ νεράκι γάργαρο.

Σὰ θράδιασε, δὲν τὸ δέχτηκε μὲ κανένα τρόπο νὰ κοιμηθεῖ σιὴ σπηρὴ ποὺ τοῦ εἶχαν εἰτοιμάσει. Ζήτησε δυὸ σανίδεσ, τὲς τοποθέτησε σι' ἄνοιγμα τῶν χωματένιων κρεβατιῶν μας, καὶ κοιμήθηκε ἀνάμεσὸ μας, σιὸ στενάχωρο ἀμπρι. Τῆ νύχια, πολλῆσ φορῆσ τὸν εἶδα νὰ ξεπετιέται, νὰ βάζει τὸ χέρι του πάνω σιὰ μείωπά μας, νὰ μᾶς σκεπάζει μετὰ, καὶ νὰ γλαρώνει τὰ μάτια του μὲ τὴν εὐτυχία σιὸ πρόσωπό του ἐπάνω !

Τρεῖσ μέρεσ ὀλόκληρεσ δὲν ἔλειψε στιγμή ἀπὸ κοντὰ μας. Ἐπὶνε τὸ τοῖά μαζί μας, ἄρωγε τὸν ἀστακὸ καὶ τὲς κονσέρβεσ ποὺ μᾶς εἶχε φέρει, καὶ κοιμότανε σιὸ ἀμπρι τὸ στενάχωρο. Οἱ ἀξιοματικὸὶ σιὸ Ἐπιτελεῖο ξυνίζανε τὰ μοῦτρα τους. Ἴσως νὰ λέγανε πὼς εἶτανε ἐξευτελισμὸσ τοῦ βαθμοῦ. Ὁ Στρατηγὸς ὅμως δὲ λογάριζε τίποτε. Μιλοῦσε θαθειά του ὁ Πατέρας. Καὶ χαιρότανε γιὰ τὲς ἀλλεπάλληλεσ νίκεσ τοῦ Στρατοῦ μᾶσ, ὅχι σὸν Ἑλληνας Στρατηγὸς, μὰ σὸν πατέρας ποὺ ἰθὺβλεπε τὸ παιδί του λυτρωμένο πιά ἀπ' τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου.

Σὲ μιὰ νύχια γλυκειὰ τοῦ Σεπτέμβρη, νύχια γεμάτη σιοργὴ κί ἀγάπη, ἄραγ καὶ κοντὰ σιὲσ 11 ἡ ὥρα, ἦρθε κ' ἡ χαρούμενη εἰδηση. Κοιμώμαστε κ' οἱ τρεῖσ σιὸ ἀμπρι μας, διαν ἀκούστηκε τὸ ἐγερτήριο σάλπισμα, ποὺ κανένας δὲν τὸ πρόσμενεσ.

«Οἱ Βοόλγαροι, τοακισμένοι ἀπ' τὸ Ἀπτικὸ μέτωπο, ζήτησαν ἀνακογγή, καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Στρατηγεῖο διέταξε τὴν παύση τῶν ἐχθροπραξιῶν».

Ἀλημονήτη νύχια ! Ὁ πνευτὸσ τῆσ χαρᾶσ εἶτανε τόσο μεγάλος, ἀληθινὸσ, ζωοῦνοσ, κ' ἔδουνε τὴ θέρμη ποὺ μᾶσ ἔκαψε ἀκόμα. Συνήσαμε ντυθήκαμε, πεταχτήκαμε ἔξω, κ' ἐναθήκαμε μαζί μὲ τοὺς ἄλλουσ. Ἀνεθήκαμε ὄλοὶ σιὸ Παρατηρητήριο. Καὶ θεωροῦσαμε κάτω τὸν κάμπο τῶν Σερρῶν νὰ παίρνει ζωὴ, ν' ἀνάβουνε φωτάκια, νὰ κελαιθοῦνε τὰ νυχτερινὰ ἔντομα τόσο μελωδικὰ.

— Εἰρήνη, παιδιά μου, Εἰρήνη, ἀπαντοῦσε σιὸὺσ πυροβολητέσ μας ὁ Στρατηγός. Καὶ χρωμάτιζε τὴ λέξη μὲ τόση γλύκα, σὰ νᾶθελε νὰ δώσει μ' ἀτῆνεσ τὸ λυτρωμὸ ποὺ αἰσάπθηκε ἡ πατριὴ του ψυχῆ !

Μέτωπο τοῦ Σιρμῶνα—Καριάλι
Σέβρεσ τοῦ 1918.

ΗΡΑΝΟΣ Β. ΤΑΚΤΟΠΟΙΟΥΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-6-

"Οχι! τί ἀπελιπόμενα τὰ λόγια σου, Κωστή μου, τί τρομερά! Τί κραβγή πού είναι ἡ δική σου!

"Ἦλιε μου, σὰ οὐ διούμε, σιεργή μας φορά, νὰ βασίλευγης, ἢ ζωὴ μας, προτιοῦ φύγη, ὀλόθρια θανά σηκαθῆ νὰ φωνάζη καὶ νὰ οκοῦζη. Γιατί, μὰ γιατί νὰ τελειώση; Τί χαρήκαμε; τί καλὸ εἶδαμε σὶν κόσμῳ; Ἀγαπήθηκαμε οἱ δύο μας μὲ μιὰ δύναμη, πὸν καὶ τὰ θονὰ δὲν τὴν ξαίρουνε. Τοῦ κάου! Τοῦ κάου! Δὲν ἤπιασε ποτὲς παρὰ φαρμάκι, φαρμάκι πικρό. Μισομὸς καὶ λαχτάρα, δάκρια καὶ ἀπελπισιὰ, νὰ τί φάγαμε, τί ποισιτήκαμε. Χαλασοῦς, ἔροι νὰ ζοῦμε, χωρὶς ἐμένα ἐσὺ, ἐγὼ χωρὶς ἐσένα. Καὶ τώρα! καὶ τώρα! Στὸ μάθρο τὸ οκοιὰδι πὸν μᾶς πλακῶνει καὶ τοὺς δύο, δὲν μπόρεσε νὰ σιράγη τὸ φῶς πὸν μέσα μας εἶχαμε, πὸν θὰ χυνότανε σὶν κόσμῳ γύρω γύρω, πὸν μὲ τὴν ἀχιτιὰ του θάναγαλλιόζανε τὰ παιδιὰ, οἱ ἄντρος κ' οἱ γυναῖκες. Τί δὲ θὰ κάραμε, τί δὲ θὰ κατορθῶναμε οἱ δύο μας μαζί, μὲ τὴν ἀγάπη, τί θάματα, τί μεγάλα, τί θεόλαμπρα! Πάνε ὅλα τώρα χαμένα, θουλιασμένα, γκρεμισμένα, βασίλευμένα. Πῶς νὰ συλλογιόμυ καὶ νὰ μὴ φωνάζω καὶ νὰ μὴ βλαστημιῶ καὶ νὰ μὴ οκοῦζω; . . .

"Αχ! ἤλιε μου, ἤλιε μου ἐσὺ αιματοδαμῶμε! . . .

Κωστή, φοβερὸ τὸ οκοῦζιμό σου. Ἀγάπη μου, νὰ πεθάνω ἀπὸ τὴν ἀγάπη πὸν σου ἔχω, ἐμένα μὸν ἔρχεται οὐν παράδεισος. Δὲ θὰ λυπηθῶ τὴ ζωὴ μου.

"Οχιτὸ καὶ τριάντα πέντε τὸ βράδι.

Περίφημη ἀπόψε δὲν εἶμαι, οὐ βεβαιῶνω. Θαρρῶ μάλιστα πὸς ἔχω καὶ λίγη θέρημη. Λογαριάζω νὰ πάρω τώρα τώρα καὶ κινίνο. Μὰ δὲν πρέπει νάνη-συχῆς. Νομίζω πὸς εἶναι ἀπὸ τὴν κούραση, ἀπὸ τὴ λύπη, μὰ ἴσως καὶ ἀπὸ τὰ νέθρα. Τάγαπητό σου τὸ γράμμα, πὸν ἔπον καὶ ἂν εἶναι θὰ φτάση, θὰ μὲ καταπροσῆνη, θὰ μὸν κάμη καλό. Τὸ προσμένω μὲ λαχτάρα τρελή. . . κ' ἴσια ἴσια. Νὰ καὶ ὁ δούλος πὸν μὸν τὸ φέρνει. Χαρά μου!

Δέκα καὶ δέκα. — Φίλε μου, φίλε μου, τὸ γράμμα σου μ' ἔκαμε τόσο καὶ τόσο νὰ κλάρω, πὸν δὲν πάφαγε ἀκόμη τὰ δάκρια, πὸν μὲ πνίγουνε τὰ κλάματα, πὸν νιώθω πὸς εἶμαι ἀφανισμένη, οσασμένη, οὐ νὰ περπάτησα μίλια καὶ μίλια. Κωστή μου, Κωστή, ἄχ! τί κρύφιος, τί ἀπόβραδος καὶ ἀλάλητος καημὸς ποισιτρέμει μέσα οὐ κάθε λέξη καὶ οὐ κάθε λεξούλα πὸν μὸν γράφεις! Βέβαια, μὸν λὲς καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη μας κάτι οὐράνια, θεόφωτα πράματα καὶ μεγάλα. Μὰ τίποτα, τίποτα πιά, τίποτα, μήτε τὰ λόγια σου τὰ γλυκά, τὰ λόγια σου τὰ ἴδια, τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ μὸν σηκῶση τὴ λαχτάρα καὶ τὸ βάρος τὸ θανατερὸ πὸν μὲ καταπλακῶνει. Μὸν φαίνεται οὐ νὰ μὸν καθότανε σὶν οἰηθὸς μου ἀπάνω κανένας θάρος πελώριος καὶ νὰ μὸν εἶτανε ἀδύνατο νὰ πάρω τὴν ἀνάσα μου, ἄερα οὐ νὰ μὴν εἶχα. Κωστή μου, θαρρῶ πὸς πνίγομαι. Ἀχ! ἔνοια σου, φῶς μου, καὶ νὰ μὴν εἶτανε τόσο πονεμένα κάτι λέγια πὸν μὸν γράφεις, τόσο λυπητερά, θὰ εἶμουνε

ὅπως σου λέω, γιατί ποτὲς, ποτὲ μου δὲ μὸν εἶνε νὰ εἶμαι πὸν χαροδλιμμένη, πὸν ἐλεεινή, πὸν ἀπελιπόμενη.

Δὲν μπορῶ, δὲν μπορῶ, σου λέω, νὰ ζῶ εἶται. Πο-νὸ πάρα πολί. Πάρα πολί σ' ἀγαπῶ. Ἀχ! καημένη, καημένη μου φίλε, μήπως γελάσηκα, μήπως θάρρεψα πὸς ἔχω δύναμη ἀρεκτὴ καὶ δὲν ἔχω, οὐ σου εἶταξα πὸς θὰ ζήσω; Καὶ οὐ ὁ ἴδιος, δὲν ἔπρεπε ἄραγεσ τώρα νὰ λυπηθῆς τὴ φτωχὴ μου τὴν ψυχή τὴν πονοδαρμένη, πὸν δὲν μπορεῖ οἱ γις ἐδῶνὰ, τὴν ἡουχία τὴς νὰ βρῆ;

"Οχι! τί γλύκα, τί πελώρια ἡδονὴ καὶ τί ἀταίρια-χη θὰ τὴν εἶχε γιὰ μένα ἢ αἰῶνια εἰρήνη κ' ἢ αἰῶ-νια ξεχασιά! "Ἔτσι, ἀγάλια γάλια, οργανόχαρο, μὲ βάρθρα ἰέρψη νὰ μὸν ἔφεβεγε ἢ ψυχή, νάλιωνε κοιμισμένη μέσα σ' ὄνειρο τὸ πανάγιο τὴς πρώτης μου, τὴς μοναδικῆς μου τὴς ἀγάπης, ἐνῶ μένα ἢ μέ-θη θὰ μὲ ουνέπαιρνε καὶ θὰ τὸ ἐνιωθα πὸς πεθαίνω γιὰ κεινονε πὸν ἀγαπῶ! Τὸ ξαίρεις πὸς οὐ σου τὰ λέω ἀφτό, μήτε τὸ θάζω μὲ τὸ νοῦ μου νὰ οσοιωθῶ. Ἀρεκτὴ ἔφταιξα ὡς τὰ τώρα καὶ μὸν φτάνουνε οἱ ἄμαρτιες. Δὲ θὰ τῆχω τὸ κοῖμα. Σῶνε νὰ μ' ἀφή-σης νὰ πεθάνω, νὰ μὸν δώσης τὴν ἄδεια, νὰ μὴ θέ-λῃς νὰ ζῶ, νὰ μὴν τὸ ἀπαιτῆς, καὶ μὸν φτάνει μο-ναχός του ὁ θάνατος θάρθῃ, ἔμα δὲν τοῦ ἀντι-σταθῶ.

Συλλογισοῦ το καλά, Κωστή μου, πὸς ὁ θάνατος εἶναι ἢ μόνη ἐφτυχία πὸν μπορεῖ μὲ κάποιον δικιον νὰ τὴ γυρῆθῃ, νὰ τὴν ποθῆ μάλιστα ἢ μάθρη μου ἢ τύχη. Νὰ τὸ ξετάσης καὶ νὰ τὸ καταλάβῃς πὸς ἄλλη ἐφτυχία καμιά γιὰ μένα δὲν ὑπάρχει. "Οχι, μήτε ἢ ἀγάπη σου, Κωστή, δὲ θὰ μπορέση ποτὲς νὰ μὸν δώ-ση μιὰν ἀχιτὰ χαρά. Τὸ ξαίρω καὶ τὸ νιώθω, ἀφῶ σου τὸ λέω. Δὲν ἔπρεπε νάγαρηθοῦμε. Δὲν ἔπρεπε. Καὶ τώρα δὲ γίνεται, νὰ ουσυχήσουνε ἄλλοι, γιὰ νὰ χαροῦμε μεις. — Κατόπι! Κατόπι, μὸν γράφεις ἐσὺ, Ἀχ! καημένη μου, τρελάθηκες καὶ τὸ πισιτέεις ὁ ἴδιος ἀφτό σου τὸ κα τὸ πι; Κάνεις λάθος, Κω-στή! ἀγκαλὰ κα ἀπὸ τὰ λόγια σου φαίνεται πὸς καὶ οένα σου λείπει τὸ θάρρος. Κατόπι! "Οχι, τὸ κα-τόπι γιὰ μᾶς δὲν ὑπάρχει. Ἐγὼ σου τὸ λέω. Καὶ θὰ διῆς πὸς θάχω δικιον.

Ἡ κατοπινὴ μας ἢ ζωὴ! Κατοπινὴ κ' ἢ κατὰ-ρα. "Οσα λογαριάζεις, ὅλα σου τὰ οκέδια θραίνουνε πὸν λωλά τὸ ἔνα καὶ ἄλλο, κα ὅλα τοὺς ἀνεχτέλε-στα ἢ γιὰ τὸν τάδε λόγο ἢ καὶ γιὰ λόγους πολλούς. Τὸ κατοπινὸ γιὰ μᾶς εἶναι οὐν τὸ σημερὸ μας. Τί-ποτα ποτὲς δὲ θάλλῃ. Πάντα ἢ ἀπελπισιὰ καὶ τὰ δάκρια πάντα. Κι ὄχι δηλαδὴ γιὰ μερικὲς μέρες, ὄ-χι γιὰ μερικὸς μῆνες, μὰ γιὰ χρόνια, Κωστή, ἀφῶ εἶμαι καὶ νῦα.

Πῶς, μὰ πὸς θέλεις νὰ κάμω γιὰ νὰ βαστάξω, καὶ πὸς δὲ μὲ λυπῶσι λιγάκι, οὐ μ' ἀγαπᾷς; "Ο-ταν τὰ οιοχάζομαι τὰ κατοπινὰ μας, ἐγὼ ξαίρεις τί βλέπω; Μιὰ σιράτα ὀλόξερη, ἔρημη, ἀτέλειωτη, ὄ-πουν θάναγαμιστῶ νὰ βαδίζω, νὰ βαδίζω, πάντα — μὲ τὴ βροχή, μὲ τὸν ἥλιο, μὲ τὸν ἄνεμο. Κουρασμένη,

σακατεμένη, αιματωμένη, θά θέλω νά σταθῶ, νά καθίσω, νά ηουχάσω τίποτα ! Δὲν ἔχει ἀνάπαυσι γιὰ μένα ἡ στράτα μας. Θά πρέπει πάντα νά πηγαίνω...

Σὲ τέτοιο δρόμο, σὲ τέτοια θέματα μὲ καταδικάζεις, ἐοῦ πὸν λὲς πὼς μ' ἀγαπᾷς καὶ δὲ μ' ἀφίρεις νά πεθάνω. "Αχ ! τὸ ξαίρω τί θά μοῦ πῆς. Μοῦ τὸ γράφεις κιόλας στὸ γράμμα σου. Κωστή μου. "Αφροῦ εἶναι ἔπως τὸ λὲς, ἀφροῦ δὲν μπορεῖς πιά, ἔλα, ἔλα κι ἂς πεθάνουμε, ἂς πεθάνουμε μαζί !» Κι ὡστόσο τὸ ξαίρεις πὼς τέτοια ἐφτηγία γιὰ μένα δὲν ὑπάρχει. Τὸ ξαίρεις, τὸ βλέπεις θεοφάνερα πὼς εἶναι ἀπαράλλαχτα σὰ νὰ μοῦ ἔλεγες : "Ὀχι, πρέπει νά σέβουσαι, πάντα νά σέβουσαι, ἀκόμη κι ἂν εἶσαι κοκκαλοσπαυμένη, μισοσπαυμένη, νά σέβουσαι στήν ἐρημὴ τῆς στράτας !». Τὸ ξαίρεις πὼς δὲν μπορῶ νά δεχθῶ τέτοιο χάρισμα, τὸ θάνατό σου νά δεχθῶ, ἀφροῦ δὲν ἀνῆκει μονάχα σὲ μένα ἢ ζωὴ σου. Τὸ ξαίρεις πὼς κ' εἶσαι πιά ἢ συνείδησή μου ἀρκεῖτὰ μὲ ταράζει. Ἀρκεῖτὸ κακὸ ἔκαμα στοὺς δικούς σου φάινει μου. Μὰ τὸ ξαίρεις κιόλας πὼς προτιμῶ νά ζήσω παρὰ νὰ σ' ἀφίρῃς ἐσένα νά πεθάνῃς. "Αχ ! ἀπὸ ἀγάπη, ἐσοῖς οἱ ἄντρες δὲ νιώθεις. "Αν εἴμουνε σὴν θέσῃ σου ἐγὼ καὶ σὺ σὴν δική μου, θά σοῦ ἔλεγα : — "Ἐλα, ἔλα στήν ἀγκαλιά μου, παρῃσμένη μου ἐσὺ καὶ κατακαμένη, ἔλα νὰ σὲ ναουρίσω καὶ νὰ σ' ἀποκοιμίσω γιὰ πάντα, πῆγαίνε, ἡούχασε πιά, κακὸμοιρῆ ψυχῇ, πὸν τόσο μ' ἀγάπησες. Ἐγὼ θά ζήσω, ἀφροῦ τὸ θέλει καὶ τὸ χρεὸς μου. θά ζήσω καὶ πάντα θά σὲ κλαίω.»

Ἐσοῖ. Κωστή μου, εἶσαι ἄντρας, ἔχεις πῶτερη ἐύναμη, ἔχεις πῶτερο θάρρος ἀπὸ μένα, κ' ἔπειτα, νὰ τὸ ποῦμε ἑσῶτερα, ἢ ζωὴ σου ἄλλο πρᾶμα εἶναι ἀπὸ τῆς δικῆς μου. Ὀλίγη διαφορετικῇ. Ἐσοῖ ἔχεις τὴν ποιήσῃ σου, ἔχεις τὴν ἰδέα, τὸ σκοπὸν, ἔχεις τὸ σου ἐοῦ. Ἐσοῖ ἔχεις τὴν ἀνθρωπότητα, πὸν τῆς χρωστᾷς νά δουλέψῃς. Δουλειά μου, ἔργο μου, σκοπός μου, ἰδέα μου, ποιήσῃ μου, ἀνθρωπότητά μου, εἶσαι σὺ μονάχος.

Μὰ, Θεέ μου, τί ἀργὰ ποὶ εἶναι ! Κριτέδουνε τὰ μεσάνυχτα. Βλέπεις, καμμένη μου, ἀναγκάστῃρα σιγὰ σιγὰ καὶ μάλιστα κάμψη ὥρα κάθε ἡσυχία, νὰ σιαματήσω, γράφοντάς σου τὴν οὐλοδοῦλες μου ἀγιές. Κάλια δᾶκανα πῶ νωρὶς νὰ πάω νὰ πλαγιάσω καὶ κάλλια νὰ μὴ σὲ λυπήσω μὲ τὴ λήθη μου. — "Αχ ! τί γλῆκα, τί ἀνασασμός θά μοῦ εἶτανε ἀπὸ νῦν νὰ μποροῦσα μιὰ σιμοῖλα μονάχα νὰ κκοιμηθῶ ἰδίῳ λόγῳ τὸ μὲτωπό μου στὰ χέρια σου τὰ γαπημένα ! —

Τὸ λοιπὸν, ἄθροιο καὶ πάλε, μονάκριβέ μου,

Παρασκευὴ πρωτῆ. — Φαίνεται πὼς ξαναρχίσανε οἱ ἀργεῖνιες μὲ τὴν οὐσία κ' εἶσαι δὲ θὰ τίς ἀπολάβω πιά μῆτε τίς φτωγῆς μου ἐκεῖνες τρεῖς τέσσερες ὥρες ξεχασιά κ' ἡσυχία. πὸν μοῦ ἔδινε ὁ ὕπνος. — "Ἀκουσε τώρα γιὰ τὴν ὥρα μας τὴν καθημερινή, γιὰ τὰ ταυμάσιατά μας, ἄχ ! τὰ πόμακα, ὅπου σμίγουνε οἱ καρδιές μας τὴν ἴδια στιγμή πέρα καὶ πέρα, Θεέ μου, ἀπὸ τόσα μίλια διάστημα. Θαρροῦ πὼς ἢ ὥρα πὸν σοῦ ἔλεγα εἶναι καταλληλότερη ἀπὸ τίς δικές σου, ἐπειδὴ τῆς μιὰ τὰ πόμακα εἶμαι πάντα σίτη, καὶ σὺ πάλε πάντα στὸ γραφεῖο σου τὸ πρωτὸ σὺς ἔπτεκα καὶ τριάντα πέντε. Οἱ ὥρες πὸν μοῦ γράφεις δὲ μοιάζει νὰ ταιριάζουνε καὶ νὰ μπορῇ νὰ βασιστοῦμε μῆτε σὺ μῆτε καὶ γὰρ σὲ δάφεις. Μόνο, γιὰ τὴ μικρῇ μας τὴν καθημερινή σιγὰ, γιὰ τὴ μακρο-

νή μας τὴν κουβέντια, φτάνουρε δέκα λεφτά, ἕνα τέταρτο. Μισὴ ὥρα πάει πολί. "Αχ ! γιὰ σένα, ἐννοεῖται, καὶ μονάχα γιὰ τὸ λόγο πὸν θά σὲ κἀνῃ νὰ χρομερήσῃς περισσότερο ἀπ' ὅ τι πρέπει.

Ἐγὼ, φῶς μου, τὸ ξαίρεις πὼς ἀπὸ τὸ πρωτὸ ὥς τὸ βράδι ἄλλο τίποτα δὲν κάνω παρὰ νὰ σοῦ γράψω, νὰ σὲ συλλογιόμαι, καὶ νὰ μοῦ ἔλεγες νά καθίσω στήν καρτελίτσα μου καὶ νὰ σοῦ δίνω τὴν ψυχῇ μου ἀλάκωσι ἀπὸ τὸ πρωτὸ ὥς τὸ βράδι καὶ ἀπὸ τὸ βράδι ὥς τὸ πρωτὸ, γιὰ νὰ σ' ἀκούσω, ἀνάγκη δὲ θά εἶχα νάλλᾶξω τὴ ζωὴ μου. Μὰ ἐσοῖ, δὲ θέλω νὰ χάρῃς μὲ τὸ παραπάνω τὸν καιρὸ σου, ματάκια μου. Θέλω νὰ δουλέψῃς, — εἶναι καὶ χρεὸς γιὰ σένα, —

Ἐννιά ἢ ὥρα, Κωστή μου, νὰ τῆς κιόλας ἢ ὥρα μας ἢ παινεμένη. Σήμερα θά τὴν περάσω γράφοντάς, γιὰτι ἔχω σωρὸ πρᾶματα νὰ σοῦ πῶ καὶ ἄλλῶς δὲν προφταίνω. Ἐπειτα θαρροῦ κιόλας πὼς οἴμωρα τὸ πρωτὸ, τέτοια ὥρα, θὰ κοιμᾶσαι, γιὰτι θά γύρισες ἀργὰ σίτη σου, σὴν Ζουέκκα μου, ἀπὸ τῆς βεγγέρας ὅπου πῆγες. — Πάντα νὰ μοῦ λὲς γιὰ τίς βεγγέρες ὅπου πηγαίνεις, γιὰ τίς βραδεῖες πὸν περνᾷς ὅσο, γιὰ ὅσα εἶδες, ἄκουσες κτλ. Τὸ ξαίρεις πόσο μοῦ ἀρέσουνε ἀργὰ καὶ πόσο τὰ θέλω, ἀφροῦ ἐοῦ μοῦ τὸ λὲς, ὡς καὶ τίς παραμικρὸς τίς οὐλίτες σου μὲ τοὺς ἄλλους. "Αχ ! ἀγαπητέ μου, μὲθῃ μὲ περὲχρῃες κ' ἐφτηγία στὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ γραμματιοῦ σου. ὅπου μοῦ λὲς πὼς θέλεις τὸ ρού μου νὰ καλλιερῆσῃς, νὰ μοῦ δέγγῃς ἀπατὸς σου τί διβλία εἶναι καλὸ νὰ διαβάξω, σὲ τί πρέπει νὰ καταγίνουμαι. Ναι, ναι, ἀπὸ νὰ τὸ κάμῃς, Κωστή μου, ἐσοῖ νὰ μὲ κινεσερῆς σ' ἔλα καὶ γιὰ ἔλα. Θά μοῦ εἶναι παραδέεις μεγαλῆτερος ἀπ' ὅλους τοὺς παραδέεις. Ἐγὼ ἀνάγκη νὰ μὲ παραμικρῆς καὶ νὰ μὲ σιγῶνῃς μάλιστα λιγάκι στὰ τέτοια, — νὰ μὴ μοῦ λὲς ὅμως, χροσέ μου, πὼς εἶναι παρηγοριά τὰ διβλία καὶ τὰ διαδόματα. πὼς οἱ γυναικες πρέπει γιὰ κάθε ἀπαντεχοῦμενο νὰ σιγῶνῃς κάπως καὶ τὴν ἀνάγκωσι, νὰ μὴ μοῦ τὸ λὲς. ἀφροῦ ἐοῦ δὲ μοῦ πῆς τί νὰ διαβάσω καὶ τί νὰ κάμω. δὲν ἔχει πιά μῆτε διβλία γιὰ μένα, μῆτε διαδόματα. τί, μῆτε παρηγοριά. Δὲν ξαίρεις, φῶς μου, μὰ μοῦ φαίνεται πὼς ἀπὸ τὸν καιρὸ τὴν πὸν μὲ κατατρώει τέσσερες ἔννοιες καὶ μὲ σκοτιώνουνε. μοῦ φαίνεται, ἢ πῶ σοισιά, ναι. τὸ γὰρ γιὰ βέβαιον, τὸ νιώθω πὼς τὰ μισαλά μου τὰ δύστηνα σὰ νὰ σκοτεινιάσανε. πᾶν νῦν ταυροῦλα ψιλή νὰ τὰ ποσέπασε. "Αχ ! βεβαιώνω πὼς μέσα μου κατάβαθα τὸ νιώθω ἀργὰ, Κωστή μου. Καὶ ξανατίνας, ἐδοῦ καὶ δυὸ χρόνια. διαν ἀκόμη δὲ σὲ γιῶνῃς, διαν ἀκούγα μονάχα γιὰ σένα, σὰ διάβασα τὰ πρῶτα σου ἐκεῖνα τὰ διβλία, τὰ ποιηματα σου ἐκεῖνα τὰ οὐρανόλαμπα. ὁ νοῦς μου σὰ νὰ γράφει μὲ τὸν τρόπο θανασίον. σὰ νὰ ἔκνοιε ὅπως καὶ τὸ λονλοῦδι φαίνεται. Τὸν ὅσον καὶ ἀποροῦσα κοκαλή μου. Ἀδύνατο νὰ σοῦ πῶ τὸ τί διάβασα, τὸ τί ἐκνοῦσα, τὸ πόσο σιολίστηκα ὁ νοῦς μου καὶ πόσο καινοῦργιοι λογισμοὶ ἕνας ἕνας μοῦ ἐκνοῦσανε στὸ κεφάλι. πόσο μοῦ φαίνεταν ὁ κόσμος σὰ μεγαλῆτερος, στὸν ὅσον τὸν ἐφτηγισμένο πὸν σοῦ λέω. Κι ἔλα μου ἀργὰ, μὴ θαρροῦς, ἐσένα τὰ χροσιόουσα.

Θυμοῦμαι μάλιστα πολὶ καλὰ, πὼς τὸ γράφα κιόλας μιανῆς μου φιληνάδας. — γιὰτι τίτες ἔγρασα καὶ γράμματα — καὶ σιγὰ τῆς μίλησα γιὰ σένα. "Ἐννοῦσα τὴν ποιήσῃ σου, ἐννοῦσα τοὺς σιγῶνῃς σου, τὴν ψυχῇ σου πὸν θεόγλωκα, χαδερπικά, μὲ κροφτοσυλλίστανε καὶ μ' ἀποναρκώνανε καὶ χυρόντανε σὸν ἄερα γύρω

γύρω τριγύρω μου, κ' ήθελα να φανώ αξία καμιά μέρα να σε γνωρίσω, αξία να με κοιτάξης εσύ που περσιότερο απ' όλους τους άλλους σε θάμαζα και σε τιμούσα.

Μη ρομίζεις πώς τα λέω έτσι, πώς τα παρακάνω, γιατί τέτοια είναι, απλή και καθάρια, ή αλήθεια. Με είχες δλόφρυχη άλλαγμένη, μεταμορφωμένη, κι εγώ τι μέσα μου είχα, είτε νού, είτε πνέμα, είτε καρδιά, που πρώτα εΐτανε οτι σπλλάχνα μου σαν αποκοιμισμένη. Ξαφνικά οα να ξυπνούσανε, οα νανοιγανε τα φτερά τους, οα να παίρνανε δρόμο, και μου ερχόντανε οα θάμα, μόνο και μόνο γιατί ενιωθα, δυο σε διάβαζα, πώς μ' άγγιζε ο νους σου, πώς μ' άγγιζανε, οα να εΐτανε δάχτυλα, το πνέμα σου κ' ή καρδιά σου. 'Ο ΐδιος εσύ, αν μπορούσες να το καταλάβης, θ' άπορούσες με τη δύναμη που από τότες με κυβερνούσες. Χίλιες φορές θυμούμαι πώς θέλησα να σου το πώ, τι μαγεφτικά, δίχως άκώμη να σε γνωρίζω, με κυριεθε ο λογισμός σου, και ποιές μου δεν τόλμησα.

Τώρα παθαίνω πια τάντιθετο, τίποτα δεν μπορώ να διαβάσω και το φτωχό το κεφάλι μου είναι άδειο, άδειο κι άδειασμένο. Μια δύναμη μου απόμεινε μονάχα, ναγαπώ και να πονώ. Μου χρειάζεται χωρίς άλλο λίγη ενεργεια και πρέπει ναντιδράσω, γιατί το κάτω κάτω δε θα μ' αγαπής πια οτι τέλοσ, άμα γίνω και πολλ κοντή. Ναι, φίλε, καλά θα κάμης να με ξυπνήσης. Μπορεί να πετύχης εσύ εκεί, που εγώ άπότυχα και θα μου είναι γλυκό να σου τα χρωστώ εσένα όλα, ζωή μου εσύ και θάνατε μου. Θε μου, Θε μου, πρέπει να ο' άρήςω, γιατί αναγκάσθηκα να διακόψω το γράμμα μου, να χιενιστώ και να συγγριστώ λιγάκι. Άργά είναι, άργά. Έχω χίλια δυο άκώμη να σου πώ. Άμέσως θάρχισω το άκόλουθό μου γράμμα. Να μου γράφης αν ή μητέρα σου είναι καλά, καλά δεν ξαίρω γιατί, φοδοδύμαι μήπως κι άρρώσθησε, από και που μου λές. Μπορεί και να το φραντίσθηκα, μα δε θέλω, δε θέλω ναρωστίση, να είμαι γώ ή αιτία ή να το θαρρώ πώς είμαι. Άφου πρέπει ο ένας ή ο άλλος στον κόσμο να ποφέρη, κάλλια εμείς και κάλλια να μην παραπονεθούμε για τη μάθη μας τη μοίρα. Εΐτανε της τύχης μας κ' έτσι σώνει.

"Ακουσε. Κωστή· δε θέλω, μα δε θέλω να της πής τίποτα. Δε θέλω, τίποτα να της πής απ' όσα σου λέω οτι γράμμα μου, τάνουσε; Θέλω να μου δοκιστής άπάνω στη ζωή μου, πώς δεν τόκαμες και πώς δε θα το κάμης. Δεν μπορώ να σου γράφω, σου το βεβαιώνω, με την ακατάφατη φρονιδα, πώς εγώ σου λέω δεν είναι για σενα μονάχα. Έχω ύποψια πώς δε θάσταξες το λόγο σου, πώς της λές το ένα ή το άλλο. Και μου είναι αδύνατο, αδύνατο, τάνους; να σου μιλώ ξεβάρωσα και λέφτερα οτι γράμματά μου, με τέτοιες ύποψιες οτι νού μου. Σώνει μας πια που κ' έτσι άσκειούς κημους είδε ή μάνα· περιττό να της δίνουμε κι άλλα θάσασα. Έπειτα, τι θέλεις να σου πώ; Δεν μπορώ. Δεν το θέλω.

Θέ μου, τι άργά που είναι. Πρέπει να τρέξω στην πότα, Σ' αγαπώ και πονώ και θα ήθελα να πεθάνω....

M»

ΔΕΚΑΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Σάββατο, ή ώρα εντεκα το πρωί.

Πολυαγαπημένε μου, αλήθεια δεν μπορώ να καταλάβω πώς το κατώρθωσα, σήμερα το πρωί, με τον τρελό πόντο που με τραβούσε, να μην άνοιξω το κλειστό μου το γράμμα, έτοιμο για να φύγη. Λαχταρούσα να σου θάλω μέσα, κι άλλη μια φορά, όλα μου τα φιλιά, να σου το πώ άκώμη πώς πεθαίνω για την άγάπη σου, για σενα, και να σου πώ άκώμη πώς σε θέλω περισσότερο, πώς περισσότερο σε φωνάζω, πώς είσαι μακριά μου πάρα πολύ, πώς διψώ για τα χείλια σου και τα χάρδια σου, πώς έχω πείνα, τα φιλιά μου να σε δώσω και πώς ή πείνα μου κ' ή δίψα μου, το νιώθω, στιγμή τη στιγμή, μου κατακρώνε τη ζωή μου. Άχ! άφου το θέλησες να ο' αγαπήσω έτσι, άφου μ' άναψες άλάκλαιρή μου με τη φλόγα που πια δε σβήγει, μην παραπονιέσαι αν τύχη και πεθάνω.

Φαντάσου πώς είχα να γράνω σήμερα ένα γραμματάκι σε μια μου φιληνάδα, για να της μηνήσω κάτι από μέρος της μάνας· αναγκάσθηκα, τα πιστέβεις; να θάλω τα θεοδύνατά μου, για να πάω ίσια με την έκτη του γραμματιού. Έγινε πια τώρα κ' έφυγε, δόξα σοι, ω Θεός. Όλη, μα όλη την ώρα που τήγραφα, ήθελα να σου ξανάρθω, να τρέξω προς σενα, ποι είσαι μόνο; και μόνος σου ή ζωή μου, εσένα που για σενα ζω. Μου κοστίζει και δεν μπορώ να ο' άφρηω, άκώμη κι όταν ή πέννη και ο άποχαιρετιζ, μου κοστίζει να σουλλώσω τον πλίκου μου πρέπει, βλέπεις, ή να σε συλλογιούμαι ή να σου γράφω. Μα θα πιάσω το σύστημα το δικό σου· προτιώ να οφραλοίξω το τελειωμένο το γράμμα, θάρχινω και τάνόλουθο. Έχω πάντα τόσα και τόσα να σου πώ, που ποτέ μου δεν προφταίνω και κάθε φορά βλέπω και δε σου μιλήσω για κάμποσα που έχουνε για μās τη σημασία τους.

Άκώμη, άξαρνα, δε σου είπα με τι όρημ άμέσως θέλησα να ριχτώ άπάνω οτι στερονό Τρογούδι του Τροίανταφου, που μου έστειλες, πώς το διάβασα μονορούφι από την αρχή οτι τέλος, πώς ανατριχίασα, πώς έκλαιγα και πώς φώνωζα. Το δέφτερο το μέρος του έργου σου, άχ! Κωστή μου, είναι, βλέπεις, όρατο κι δυο παίρνει σαπαραχικό, σε βεβαιώνω. Ποίημα δεν είναι, δεν είναι ρομάντζο, είναι κείνο που είμαστε άπατοί μας, είναι ίδια ή άγάπη μας, είναι όλη μας ή απελπισμένη, κοροζιζική ζωή. Θέλεις, άχ! Ψέλεις, πές μου πο, να φύγουμε και μεις καμιά μέρα μαζί, να πάμε πονθενά, σε παράμερη καμιά άκρη, ο' έναν τόπο άγνωστο και πανόμορφο, κρυφά, που κανείς να μην το ξαίρη, εκεί να περάσουμε μαζί ένα μήνα, δυο μήνες, τρεις μήνες, θεότρελα ή άγάπη μας εκεί να μās μεθήση, ξεφρενιασμένοι πια που θα νιώθουμε πώς είμαστε μόνοι στον κόσμο, εσύ και γώ., πώς κάθε στιγμή και δεφτερόλεφτο είμαι δική σου εγώ και ού δικός μου, πώς είμαστε ο ένας στον άλλοτε δοσμένους, όπως ποτές δυο πλάσματα δε σμίξανε το ένα με τ άλλο, — κ' ύστερα να πεθάνουμε; Άχ! να πεθάνω να πεθάνω, ναι, στήν άγκαλιά σου, λωλή και δική σου πια κορμι και ψυχή, δεμένη μαζί σου, τα χείλια μου με τα χείλια σου ραμμένα, τα μάτια μου οτι μάτια σου μέσα! Θέλεις, άχ! θέλεις, μα θέλεις, Κωστή μου; μ' αγαπής δεκτικά για τέτοιο και τόσο πρόμα;

Γιατί, γιατί νύμφης, ἀφοῦ δὲν μπορούσες νὰ μοῦ δώσεις οὔτε τὴν ἐκτιμῆα τὴν τραγικὴ νὰ πεθάνω, ἢ μὴν ἐκτιμῆα, ναί, οὐδ' ἰδοκίζουμαι, Κωσιή μου, ἢ μόνη μου λαχτάρα;

Σὰ μὲ παρακαλεῖς, γλυκειά μου ἀγάπη, νὰ σοῦ δώσω θάρρος, νὰ σοῦ δώσω τὴν ἐλπίδα καὶ τὴ ζωὴ, μὲ ρημάξεις καὶ κάθουμαι καὶ κλαίω δυνατὰ, γιατί, Κωσιή μου, τὰ δένυατα μοῦ γυρέβεις, μὲ σφάζεις, ἢ ψυχὴ μου γίνεται δὴ αἷμα πὸν τίποτα, μὰ τίποτα, τίποτα δὲν μπορῶ γιὰ σένα, πὸν οὐ τίποτα δὲν μπορῶ νὰ σοῦ χρησιμέγω. Καλέ μου εἶς, τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ θάρρος πὸν ἀπὸ μένα γυρέβεις, πού, μὰ πού θέλεις νὰ τὰ θρῶ, ἐγὼ ἢ καμημένη σου, ἢ ὀλομόναγη ἐγὼ ἢ κακόμοιρή σου ἢ παραιτημένη, πὸν κάθε μέρα πὸν πολλὴ νιώθω πὸς πέτριω καὶ ξεγλιωτῶ κατακαλύοντας ἀπὸ πάνω ἀπὸ κανένα θράχο, δίχως νὰ διῶ πούθενά χοριάρι, δίχως νὰ διῶ κλαρί πὸν νὰ τὸ πιῶ τὸ χέρι μου καὶ νὰ βυσταγιῶ. Τοῦ κάκου, τοῦ κάκου, Κωσιή μου, ὑπερβολικὰ σὲ ἀγαπῶ, δὲν μπορῶ νὰ ζῶ χωρὶς σεῖνα. Καὶ δὲ μοῦ ἀπομνήσκω καμιά, μὰ καμιά ἐλπίδα, μὰ καὶ μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ σ' ἔχω δικό μου, ὄλο δικό μου. Ὁ καιρὸς ὁ ἴδιος, ἀπὶς νὰ τὸ λιγοστεῖ, πολύνει τὸ κακό μου καὶ τ' ξερεθίζει, πὸν γίνεται πὸν παραξυνομός, καὶ τὸ βλέπεις κι ἀπατός σου πὸς κάθε μέρα χειροτερέβει.

(Ἀκολουθεῖ)

ΣΤΡΟΦΕΣ

XI

Τραγουδιστὴ ἀνήμπορο καὶ πλάνο στρατοκόπο,
σιὰ ξεμακρὰ τοῦ δρόμου
γι' ἀλαργινὸ κι ἀπόκομο, μὲ σέρνει, κάποιον τόπο,
πικρὸ τὸ ριζικό μου.

Κ' ἐγὼ, παλιοὶ συντρόφοι μου, δὲν κλαίω, πὸν οἷς ἀ-
καὶ πάω νὰ προσπεράσω. (φῆνω
Τρέμω, γιατί σὸ δρόμο μου δὲν ξαίρω τί θὰ γίνω,
κι ἂν ὅπου πάω θὰ φτιάσω...

XII

Μακριὰ τὸ ροδοχάραμα μιανῆς Αὐγῆς στὴν πλάση.
κι ὁ γούς, πὸν τὸ θωρεῖ.
οὐδ' ἂν τὸ πουλάκι, προσχαρὰ, κινάει νὰ τὸ προφτάσει,
πιοτὰ νὰ τὸ χαρεῖ.

Ὅμως ὁ δρόμος ἄσωτος κα τ' ἄπειρο ἀφανίζει,
Ἄνεγνωμέ μου γού,
Τὸ λιγοστό, πὸν χαίρουμαι, λέω πὸν καλά μοῦ ἀξίζει,
τὸ φῶς τ' Ἀνγερνοῦ.

XIII

Πλατιὰ χαρὰ τὴ χάρηκα καὶ τῆς δροσιᾶς τὴ στάλα,
σιὰ ρόδα μιὰν Αὐγῆ,
Εἶταν ἢ ὄρα ποῦπινε τῆς Ἀνοιξῆς τὸ γάλα
ἢ διψασμένη γῆ...

Λάβρα, φωτιά, σὰ μ' ἔκαιγεν ἐρωτικό ἕνα πάθος.
— κ' ἐγὼ δὲν ξαίρω ποιά, —
Καὶ μὲς στῶν ρόδων ἔσκωπα, σὰ μέλισσα, τὸ θάθος,
καὶ τὴ δροσιὰ νὰ πιῶ.

XIV

Τὴ τάχα κι ἂν ἀρνήθημεν ὁ κόσμος γιὰ τοὺς δυὸ μας
μὰ τὴ δὴν δὴν χαρὰ;
Γύρω ὁ πλατὺς ὄριζοντας, Κι ἂς πάρει τ' ὄνειρό μας
πλατιὰ κι ἀπὸ φτερά.

Κι ἂ δὲ θὰ ποῦμε (ζήσαμε), μὰ φτάνει μιὰν ἡμέρα
— Πουλιὰ σὸ χεῖμαδιὸ
πὸν ἀναγυροῦν.—Νὰ φύγουμε. Τοῦ κόσμου λέοντας
—Πεθαίνουμε κ' οἱ δυὸ... (πέρα:

XV

Γιὰ μιὰ στιγμή παρότησα σὲ μιὰ γωνιὰ τὸ μῆχο,
θανάτου ἀναπνοή,
καὶ βγήκα καὶ σ' ἀγνάντεψα στὸν ἀνθιομένον ὄχιο,
πλατειά, γλυκειὰ ζωὴ!

Καὶ μὲς σὸ ξαναγύρισμα τῆς πόλης, ὡς γυροῦσα,
γιὰ σὲ, τὰ μάτια πῶσω,
ἔσαν ἀργάτη πῶγωνε τὴ γῆ, τόσο φιονοῦσα,
ποῦεπα νὰ μὴ γυρίσω...

XVI

Κι ἂν τὴ χαρὰ δὲν ἔνωσα, κι ἂν μόνω μὲ τὴ θλίψη
πιστὰ, σενὰ ἔχω ζήσοι,
μὰ πάλι, λέω, πὸς νῆτανε ποτὲ νὰ μὴ μοῦ λείπει.
Τόσο ἢ χαρὰ ἔχει ἀργήσοι,

πὸν κι ἂν ἐρθεῖ, τὴ οκιάζουμαι, μὴν ἔθγει σὲ κακό μου
καὶ κλάψω πὸν πολλὴ.
Καὶ τὰ φτερά πὸν ζήρησα, βάρος τὰ νιώθω τοῦ ὄμου.
σὰ γέρινο πουλί.

XVII

Ἐνὸς βοσκοῦ τὸ σοῦρισμα, Ροῦμελη, ἐντὸς μου κούβω.
διαμάντι στὴν ψυχῆ,
κι διὰν λυγῶ περιλέπα κι ἀπ' τὸν ἀγῶνα οὐδὲν
θαθεῖα τὰκούω ν' ἀχεῖ.

Σὰν κλάμα, σὰν παράπονο καὶ σὰν ὀργὴ ἀπὸ πέρα,
κι ἀπ' τὴν παρθένα πλάση,
Καὶ νὰ μοῦ λέει: —Μὴ δέρονεσαι καὶ τῆς χαρᾶς σου
βασίλεψε σὰ δάση, (ἢ μέρα

XVIII

Ξαίρω τοὺς δρόμους, πὸν ἴονγα περνοῦν μόνον οἱ ἴ-
κι ἄλλη ζωὴ καμιά, (σοκoi.
Κι ἀνάμεσὸ τους, ξέχωρα, κάποιον ὁ γούς μου θροῖσκει
κοντὰ στὴν ποταμιὰ,

Ξαίρω καὶ μιὰν ἀπόκρυφη σπηλιά, πὸν σὰ μιὰ στέγη,
φωλιάζει τὰ πουλιὰ,
Πουλάκι θυμὸς κι ἂν εἴσουνα, καρδιά μου,—ποῖς οὐδ'
Τώρα δὲν εἶσαι πλιά, (φταίγει;—

XIX

Ἄθρα κι ἂν τραγουδήσοι, μὰ ἢ ταπεινὴ μου ρίμα,
δὲν εἶτανε γι' ἄλλοῦ,
Μόνω γιὰ μέ.—Κι ὁ σίγος μου, καθὼς τὸ πρῶο τὸ
στὴν ἄκρη τοῦ γιαιλοῦ. (κῦμα,

Τώρα κι ἂν τὸν ταξίδευαν μακρότερα οἱ φίλοι,
μὰ ἐμένα τί μὲ νοιάζει;
Ὅποιου τοῦ ἀρῶσει, Ἄ δὲ βαστῶ τῆς τέχνης τὸ κον-
νὰ μὴ μὲ λογαριάζει... (τίλι.

XX

Κι ἀπὸ τὰ νερολούλουδα, πὸν μάταιη, συλλογιέμαι,
ἢ ζήση, Λιγοστή.
Ἰοκίος περναεῖ καὶ χάνεται. Μὰ δὲ σὲ καταριέμαι,
φτωχὴ τραγουδιστῆ,

Πικρὰ, λές, μ' ἕνα θάνατο μὲ μύρωσε ἀπ' τὸ λίκνο,
ἢ μοῖρα μου, ὠργισμένη.
Νὰ τραγουδήσω, ἀφήστε με, σὰν τὸν δλάστρο κύνω,
τὴν ὄρα πὸν πεθαίνει.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
 Έκδότης και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυτικοί συντάχτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑν Σοφοκλέους 3, ΡΟΗΜΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά την Ελλάδα	δρ.	25	τό χρόνο.
		13	τό εξάμηνο
		7	τό τρίμηνο.
Γιά την Αγγλία και Αίγυπτο	£	1	τό χρόνο
	£	0,10	τό εξάμηνο
Γιά την Αμερική	\$	5	τό χρόνο
	\$	3	τό εξάμηνο

Και γιά τα άλλα μέγη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Φ ΑΙΝΕΤΑΙ πώς ο άφηγιασμένος ταύρος της Παιδείας, ο αξιόλογος Γεν. Γραμματέας κ. Σακελλαρόπουλος, εκκρίπεται και εις πύρ βάλλεται, — μ' άλλα λόγια, διώχεται από το Ύπουργείο της Παιδείας. Τό κακό πούκαμε ο χριστιανός αυτός μέσα στους τέσσαρες μήνες πού άλώνισε, ως Γενικός Γραμματέας, δέν περιγράφεται. Ούτε δέκα Ταμερλάνοι να περνούσαν πάνω από τον Έκπαιδευτικό κλάδο, δέ θάφεραν τέτια και τόση άνασιτάωση. Δέν άφισε δάσκαλο γιά δάσκαλο σέ χλωρό κλαδί, — τους μεταμόρφωσε όλους σέ περιηγητές, — πειώντας τους από τη μίαν άκρη της Ελλάδας στήν άλλη, με τέτιο άγριο τρόπο, πού πολλοί από δαύτους φτάσανε να βλασημήσουνε και τό μέγαλωμα άκμα της Ελλάδας, λέγοντας:

— Γιά τις δικές μας τις άμαρτίες μέγαλωσε κ' ή Ελλάδα, γιά να μās ξεθεώνει αυτός ο άλιτήριος σά ταξίδια...

Άφου λοιπόν ταξίδεψε όλους τους δασκάλους, καιρός του εΐτανε να ταξιδευτεί κ' ή άφεντιά του.

Ο ΣΟ ΓΙΑ τό διάδοχό του, τον κ. Άλέξ. Βαμβέτιο, ένα μοναχά έχουμε να πούμε, πώς ο διορισμός του ερχεται ετοι, σάν εξαγγελιός της Σακελλαροπουλικής άκωλασίας. Να διαδέχεται ο Βαμβέτιος τό Σακελλαρόπουλο, είναι τό ίδιο σά να μπαίνει στο άδειανό κλονθί ενός μούφου ένα άηδόνι. Τόσο τεράστια είναι ή διαφορά στους δυό αυτούς. Ο κ. Βαμβέτιος δέν είναι μόνο εγκυκλοπαιδικά μορφωμένος και άληθινά νεοιδεάτης επιστήμονας, με αρχές και με πεποιθήσεις, αλλά είναι και άντρας με χαραχτήρα άλέγιστο, πού ξαίρει να σέβεται και τον εαυτό του και τό ύπουργείο πού τού μπιστευτήκανε. Όσο τό κατακουρέλιασε αυτό τό ύπουργείο ο κ. Σακελλαρόπουλος, τόσο θάν τό άνηψώσει ο κ. Βαμβέτιος, κ' ετοι όχι μοναχά, όπως εΐπαμε παραπάνω, σάν εξαγγελιός ερχεται ο διορισμός του, μα και σά μι' ά-

νοιξιάτικη λιακάδα ύστερ' από μιá πολύμερη νεροποντή. Ήταν καιρός, μα την άλήθεια, ναποχτήσει τό άφηγιασμένο Ύπουργείο της Παιδείας τέτιο χαλινάκι.

Γ ΡΑΦΟΥΜΕ Τετάρτη πρωί τόση τη σήλη, και γι' αυτό δέν μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα πώς γίνονται ή πώς θά γίνουν δια δσα άναφέρουμε παραπάνω. Άηλ. πώς παύτηκε ο Σακελλαρόπουλος και πώς διορίστηκε ο Βαμβέτιος. "Ίσως αύριο τό πρωί δέν ξαίρουμε τί μπορεί να γίνει. "Ίσως και να μη γίνει τίποτα. "Ίσως να μένουνε τό πράματα στή θέση τους. Κείνοι πού δέ μένουνε στή θέση τους, είναι οι έργοι οι δασκάλιοι, πού σήμερα, Τετάρτη, δέκα του Μάρτη του Σωτήριου ε-τους... και Σακελλαρόπουλου 1921, γεμίζουνε σελίδες άλάκρες της «Εφημ. της Κυβερνήσεως» — κ' έπεται και συνέχεια...

Α ΦΟΥ χωρατέψαμε λίγο με την «Κωμωδία του Άριστέιου» του φίλου Ξενοπούλου, καιρός είναι να πούμε και δυό λόγια σοβαρά γι' αυτήν. "Όποιος διαβάσει τό βιβλιαράκι αυτό, μορφώνει χωρίς κόπο την πεποθήση, πώς τό περιλάλητο «Άριστέιο των γραμμάτων και των τεχνών», όπως τό κατάνησε ή συναλλαγή, ή πρέπει να μεταρρυθμιστεί σέ ήθικώτερη βάση, ή να καταργηθεί όλωοδιόλου, γιατί ντροπιάζει και τα Γράμματα και την Τέχνη.

Η ΚΟΙΝΗΓΝΩΜΗ

«ΤΟ ΜΟΔΙΣΤΡΑΔΙΚΟ»

Πάτρα, 8.9.21.

Φίλε Νουμά,

Δύσκολα επηρεάζομαι από βιβλία. Τί να σου πώ όμως; "Όταν διάβασα τό «Μοδιστραδικό της Μαρής - Κλαίρη», με την άφέλεια πούναι γραμμένο και με την πραγματικότητα γυμνή, όπως την παρουσιάζει, νόμιζα πώς είμοννα και γώ μωδίστρα. (και σάν ανακατεύομαι πολύ με τέτια πράματα), έβανα μιá προσπάθεια γιά να τελειώσω τό φορέματα, τόσο μέγλη, πού σās βεβαιώνω πώς κουράστηκα θά τό πιστέψω; Ένώ δέν έχει καμιά περιεργη πλοκή, ούτε τίποτα παραδοξολογίες γιά να κάνει εντύπωση, είναι όμως τόσο καλά ζωγραφισμένη ή πραγματικότητα και τόσο ζωντανά, πού τό κάθε πράμα παίρνει ψυχή, και νομίζει κανείς πώς άκουσε τό θόρυβο του φαλιδιού πού έπεσε, και νυστάζει από τα ξενύχτια και λαχανιάζει ώσπου να τελειώσει, ένα φόρεμα γι' αυτό τραβάει άναγνώστες και κουβεντιάζονται τόσο.

Με εκτίμηση
 ΚΤΗ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

-4-

Ἄφοῦ ἔφτιασα στήν Πάτρα, ἀμέσως τὸ κατοπινὸ πρῶτ' ἄρθρη ἐναντὶ περιπάτου πρὸς τὴν ἀπάνου χώρα— τὴν Πάτρα τῆς παλιᾶς ἐποχῆς — καὶ ἔπειτα πέρα πρὸς τὰ χωράφια. Ἐκεῖ θρῆκα διὸ ρίζες τοῦ Solanum Dulcamara (σειρὰ Solanaceae, ὅπου ἀνήκουν οἱ ντομάτες, πατάτες, μελιτζάνες, κλπ.). Τοῦ φυτοῦ ἄρθρη τὰ λουλούδια, ἂν καὶ μικροῦτοικα, εἶναι ὅμως καλλιτεχνικώτατα, καὶ λοιπὸν παράξενον μοῦ φαίνεται πὸν στερεῖται ἑλληνικὸ λαϊκὸ ὄνομα, ἀφοῦ μάλιστα εἶναι καὶ φαρμακευτικὸ τῶν ἐπιδερμικῶν· ὁ Παναγιώτης Γεννάδιος σὶ το σφὸ του Φυτολογικὸ Λεξικὸ δὲν τοῦ δίνει παρὰ Τούρκικον λαϊκὸ ὄνομα, δηλαδὴ Γ ι α π ἂ ν Γ ι α ο ρ ι μ ι. Ἄπορρησκα καὶ πὸν τὸ θρῆκα ἀνθισμένον οὐ τόσο προχωρημένη ἐποχή, γιὰ τὴν Ἀγγλία, καθὼς καὶ ὁ ἅλη τῆ Γαλλία, δὲν ἀνθίζει παρὰ τὸ καλοκαίρι. Ἔταν ἄραγεσ τὸ ἀνθισμὸς τοῦ μετὰ τὸν καλὸ καιρὸ τόσο πρῶτον ἢ τόσο ὀψιμον; Τὰ πέταλα τοῦ εἶχαν ἄσπρα τὸ χρῶμα ἀντίς, ὅπως στήν Ἀγγλία καὶ Γαλλία, μελιτζανί, καὶ λοιπὸν πὸ πιδανὸ μοῦ φαίνεται ὄψιμον τὸ ἀνθισμὸς, γιὰ τὴν καὶ ἄλλων φυτῶν τὰ ὄψιμον λουλούδια λίγο ἢ πολὺ ξεθωριάζοντε, καθὼς, ἄς ποῦμε, τοῦ ζοχαδόχοριου (ficariae). Ἡ μήπως τοῦ ἑλληνικοῦ φυτοῦ εἶναι πάντα ἄσπρα τὰ πέταλα; Τέτια κινδύματα εἶναι ἀξαρθίβωτα, ἐπειδὴς, ὅσο ἔερα, δὲν ὑπάρχει ἑλληνικὴ Συστηματικὴ Βοτανικὴ.

Κρίμας, πὸν ἔοτερα ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνα Πανεπιστήμιον εἰσεῖς δὲν ἐπιτυχῆσαμε νὰ ἀποχτήσομε τέτια Βοτανικὴ, ἐξὸν τοῦ κ. Δημάδη, μὰ πὸν καὶ ἄρτη περιορίζεται σὶ δέντρα, καὶ πὸν ὄντας ἀνεκόνιστη χάνει ἀπὸ τὴν ἀξία τῆς ὄχι λίγο. Ὁ τελεφταῖος μάλιστα καθηγητῆς, ὁ Μηλιαράκης, μὴν ἀγαπῶντας τοὺς ἐξοχικοὺς περιπάτους, ἀποθάρσυνε τὴ Συστηματικὴ Βοτανικὴ, καὶ ἡ ἀντιπάθειά τοῦ προχωροῦσε τόσο πολὺ, ὥστε παραμέλησε καὶ τὴ συλλογὴ τῶν ξερῶν φυτῶν τοῦ Πανεπιστήμιου — κατὰ τὸ Χαλάτση, μὴ ἀπὸ τίς καλύτερες τοῦ κόσμου — καὶ εἶσι μερικὰ τῆς παραδείγματα χάρτηκαν καὶ πᾶνε. Ὁ Μηλιαράκης, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ὡς Βοτανικὸς εἶταν ἀκατάριστος, τόσο, πὸν σὶ Συλλογὴ τῶν Δημῶδων Ὀνομάτων (συναγμένων ἀπὸ τὸ Χελδραῖχ) κατατάζει τὰ Κωνοφόρα σὶ τὴν σειρὰ τῶν Μονοκοτυλήδων.

Συστηματικὴ ἑλληνικὴ Βοτανικὴ εἰκονισμένη σὶναξε ὁ γνωστὸς Ἄγγλος καθηγητῆς Sibthorp, πὸν περιηγήθημε τὰ μέρη μας διὸ φορὸς σὶ τὸ τέλος τοῦ δέκατου ὄγδου αἰῶνα. Εἶναι καμιά δεκαριά τόμοι, οὐ σὶ σχῆμα μεγάλης κόλλας (folio). Οἱ εἰκόνες, χρωματιομένες ἀπὸ καλλιτέχνη πρῶτης γραμμῆς, φαίνονται τόσο ζωτιανές, ὥστε ἀπιδωμένα τὰ θαρρεῖς τὰ φυτὰ ἀπάνου σὶ χαρτί. Τὸ ἔργο ὄγρησε οὐ ὀλίγιστα ἀντίτυπα, καὶ ἐννοεῖται εἶναι πολὺ δνοκολοθώρητο. Ἐνα τοῦ ἀντίτυπον ἔχει ἡ Κηπουρικὴ Ἐταιρία τῆς Λόντρας, ὅπου τὸ εἶδα καὶ κατακαυῶρωσα ἕνα ἄλλο εἶδος ὁ κ. Γεννάδιος, ὁ πρὶν πρὸ ὄδοῦς μας σὶ τὴν Λόντρα, μὰ δὲν ἔερω πὸς τὸ ἄρθρη, κατὰ κακὴν μάς τύχη, νᾶν τοῦ ξερῶν ἀπὸ τὰ χέρια. Θὰ εἶταν ἴσως σήμερον ἕνα ἀπὸ τὰ πιδ πολύτιμα κειμήλια τοῦ διβλιολογικοῦ τοῦ θησαυροῦ, τοῦ τόσο πλοῦσιου οὐ κατὰ λογῆς κειμήλια. Ἄν ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ἔχει ἀντίτυπον ἄρθρη, γιὰ τὴν ὁμολογῶ πὸς δὲν ἔ-

κανα τὸν κόπο νὰ ροιτήσω εἶναι τέτιον ὄνομα νὰ ζήτησ διβλίον μέσον ὁ ἄρτη τὴ Βιβλιοθήκη, τὴ με δεωρία οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ καρδία μυλωνᾶ. Τελεφταῖα, διὸ φορὸς ζήτησα ἐκεῖ τὴν Ἱστορικὴ Γραμματικὴ τοῦ Γιάννου, μὰ δὲν κατορθώθηκε νὰ ροιθῆ τὴν ὄρα μου μοναχὰ ἔχασα. Τί διαφορὰ μετὰ τὴ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς! Μὰ μελαγχολεῖ καρτεῖς, ἕνα συλλογιστῆ πὸς, ἂν καμιά μέρα λείψει — πὸν ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάει! — ὁ κ. Καλογερόπουλος, μπόρει νὰ θροναστῆ κεφαλή ἐκεῖ μέσα κανένα; γνήσιος ξυλοκλιτῆς ἀπὸ τὸ Μενίδι.

Ὁ καθηγητῆς Sibthorp, πέθανε σὶ τὴ Bath καὶ εἶναι θαμμένος μέσον σὶ τὴ μητροπόλη τῆς. Τὸν τάφο του, πὸν ἐπισκεψθῆκα, τὸν δηλώνει ἕνα γοητευτικὸ ἀνάγλωφο, ομιλομένο ἀπὸ τὸν ξακουστὸ ὄμηρικὸ εἰκονογράφον Flaxman πὸν παρουσιάζει τὸν καθηγητῆ τὴ στιγμή διαν, κουρασμένος καὶ μετὰ τὸ σκιδά ορηγμένο πῶσ σὶ τὴ ὄρα, ὄγρη ἀπὸ τὴ θάρκα του, ἔοτερα ἀπὸ βοτανικὴ ἐξοχικὴ οὐ καμῖον ἀπιδωμένο τόπο.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΕΡΜΟ ΤΟ ΣΠΙΤΑΚΙ

Ἐρμον τὸ σπιτάκι,
Κλειδωμέν' ἡ πόρτη...
Τὸ σπιδὸν ὄρομακι
Τῶν πιδαν τὰ χόρτα.

Σκούριασαν τὰ σίδερα,
Μοῦ χλα, τγαλιὰ...
Ἄδεια σὶ τὸ παρῶντο
Τοῦ πουλιῶ ἡ φωλιὰ.

Μάρανε τὴ χλωροσιάν
Ὅλη τὸ λιπύρι,
Στ' ἀνεμον κ' ἡ περὸυλιὰ
Τὴν ὄρη ἔχει γοῖρι.

Ἐρημιὰ τὸ σκοτεινὸ
Τὸ σπιτάκι ζῶνει,
Ταιριαστὴ σὶ τὸ νυχτερὸν
Σκούξιμον τοῦ γκοῖων.
Τὸν ἀκῶ καὶ μυστικὰ
Κάποιο χέρι σφίγγει
Τὴν καρδιά μου, καὶ λυγμὸς
Πνίγει τὸ λαγύγγι.

Τὸν ἀκῶ καὶ σιγανὰ
Τρέχουτε τὰ δάκρυα,
Τὸν ἀκῶ καὶ λέει πὸς πιδ
Δὲ θάρσῶν τὰ μάτια.

Τὸν ἀκῶ καὶ λέω πὸς πιδ
Δὲ θάρσῶν τὰ μάτια,
Πὸς ποτὲ δὲ θάρσῶν
Ἡ φωνὴ ἡ φενγάτη.

Πὸς γιὰ τὴν καιστροφῆ
Τῶχ' ἡ μοῖρα ὄροισι,
Στὸ θοριὰ καὶ σὶ τὴ θροχῆ,
Μόνον, νὰ γκοῖμοισι.

Τὸν ἀκῶ καὶ τὴν καρδιά
Πῶνος μοῦ φουσκῶνει,
— Ἄχ, δὲ θάρσῶν ποτὲ πιδ
Οἱ φενγάτοι χρόνοι;

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΟ

(Χαρισμένο τῆς Εὐθαλίας)

Πάνω ἀπὸ τὴ σιέγη τὴν ψηλή,
Βγαίνει τὸ φεγγάρι,
Στὸ στενὸ σακκάκι ἀντιλαεῖ
Διάδα καβαλλάρη.

Κάτ' ἀπὸ τὸ σπῆτι σου περνῶ,
Τὸ φεσάκι μου σιραβὰ θαλμένο,
Τὸ μπουζούκι μου κουρντίζω κι ἀρχινῶ
'Αμανὲ θλιμμένο.

Πίσω ἀπ' τὸ καράσι καρτερεῖς,
—Τὸ πυκνὸ μαγνάδι—
Καὶ τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα, πὺθ' ἄφωρεῖς,
Λάμπουν στὸ σκοτιάδι.

Τὴ φωνή μου τὴν ψηλῶνω δυνατῆ,
Πάθος καὶ μοιτήριω γεμάτη,
'Και λιγώνει τὴν καρδοῦλα σου σφιχτῆ
'Απὸ γέλιο κι ἀπὸ κλάμα κἀνι.

Γιάννουα, 16]2]21.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟΣ

Η «ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ»

(ΑΤΕΛΙΩΤΗ ΚΩΜΩΔΙΑ)

ΣΚΗΝΗ Α'.

(Στὴν Ἐθνοσυνέλευση. Συνεδρίαση σοβαρή.
Τὰ θεωρεῖα γεμάτα).

Π ρ ο ε δ ρ ο ς. — Συζητιέται τὸ γλωσσικὸ ἄρθρο.
'Ο Ἐισηγητὴς τῆς Ἐπιτροπῆς ἔχει τὸ λόγο.
Α ε β ι δ η ς (ἀνεβαίνει στὸ βῆμα). — Κύριοι πλη-
ρεξούσιοι! Γνωστὸν ὑμῖν τυχάνει, δι' οπεῖρα κα-
ταστροφῶν καὶ ἀπεμπόλων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δό-
ξης, πανολαβιστικοῖς ρουβλίοις ἐντεθλακωμένοι, ἠ-
βουλήθησαν, ἀλλὰ καὶ ἤδη θούλονται, καταστρέφαι τὸ
γλωσσικὸν ἡμῶν παλλάδιον, τοῖς τὴν περιλημμένην ἡ-
μῶν καὶ ὑμῶν Ἑλλησι γλώσσῃσιν. Ἐνδιαίον ὄθεν, ἀλλὰ
καὶ μονονουχι ἀναγκαστὸν, θεῖον, οὐκ ἂν ἄλλως γε-
νέσθαι, πρὸς σωτηρίαν τῆς καλλιπεσοῦς ἡμῶν γλώτ-
της, τὸδε τὸ ἄρθρον ἐν ταῖς συνταγματικοῖς διατά-
ξεσι Ἐξωσιτέοι, ἀποκροσιτέοι, περιφρονητέοι καὶ τι-
μωρητέοι, ἀγελαῖοι, χυδαῖοι... (Λυσοῦ καὶ ἀφο-
ζει).

(Ἀπὸ τὴν αἴθουσα κι ἀπὸ τὰ θεωρεῖα χε-
ροκροτοῦνε καὶ φωνάζουνε μπράβο ὁ Καβαλ-
λιεράτος, ὁ Κουλουμπάκης, ὁ Πῶπ, ὁ Σκιάς,
ὁ Σακελλαρόπουλος, ὁ Ζησίον, ὁ Γαρδικας, ὁ
Παγανέλλης, ὁ Πανάς, ὁ Μενάρδος, Ἐξα-
χόπουλος ὁ νεώτερος, ὁ Μιξαλόπουλος, ὁ Κα-
λαποδάκης, ὁ Γιάνναρος, ὁ Γιολιτσάκης, ὁ Κα-
βαφάκης, ὁ Χατζηδάκης, ὁ Ἀμαντιος, ὁ Σαμ-
βάκος, ὁ Μαρῖνος, ὁ Ἀνοητόπουλος κλπ.)
κλπ. κλπ.).

Π ρ ο ε δ ρ ο ς (διαβάζει τὸ ἄρθρο). — Ἀπαγο-
ρεῖται ἄλλη γλώσσα ἀπὸ τὴν τὴν ἐν τῷ παρόντι Σύν-
τάγματι ἐνδιαλαμβανομένην. Οἱ γράφοντες ἄλλως τι-

μωροῦνται καὶ ἐγκαθεύρουνται... Ἐχει κανέναν ἀντίρρηση;

(Ἀκούγονται ζητωκραυγές).

Π ρ ο ε δ ρ ο ς. — Ἡ Βουλὴ παρεδέχθη.

ΣΚΗΝΗ Β'.

(Στὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας)

Ζ α ἰ μ η ς (ἔπουργός). — Ὡστε ἔτοι τὸ λοιπὸν.
'Ολοι οἱ δημοικιστὲς μᾶς κηρύξανε ἀπεργία;

Σ α κ ε λ λ α ρ ὀ π ο υ λ ο ς (Γενικὸς γραμματέ-
ας). — Ἄλλη λύση δὲ βλέπω ἀπὸ τὴν ἐπισιτάτευση.
'Ορίστε καὶ τὸ διάταγμα, ἔτοιμο.

Ζ α ἰ μ η ς (διαβάζει). — «Ἐπισιτατεύονται ὅλοι
οἱ ποιητὲς, οἱ λόγιοι, οἱ πεζογράφοι, δραματογρά-
φοι, οἱ καλλιτέχνες, οἵτινες διὰ λόγον, τοῦ χρωσιτή-
ρος, τῆς ομίλης, ἢ διὰ συμβολικῶν παρουσιάσεων δὲν
ἀκολουθοῦσι τὴν τέγγην καὶ τὴν χοῖσιν τῆς καθα-
ρευοῦσης, καὶ κατατάσσονται εἰς τὸ Τάγμα τῶν Γραμ-
μάτων καὶ Τεχνῶν».

Σ α κ ε λ λ α ρ ὀ π ο υ λ ο ς. — Λαμπρά. Ὑπο-
γράψτε καὶ τὸ σιέλνω ἀμέσως στὸ Ἐθνικὸ Τυπο-
γραφεῖο.

Ζ α ἰ μ η ς. — Ἀπαῖσιοι μαλλιαροὶ! Φορέστε τῶ-
ρα τὸ χακί. (Τὸ ὑπογράφει).

(Σὲ δὺὸ ὥρες ἀκούγονται φωνὲς τῶν ἐ-
φημεριοδοπουλητάδων: «Ἐσπερινή! Ἀσπρα-
πή! Ἀθηναϊκή! Ἐστία! Πρωτεύουσα! καὶ
ἡ ἐπισιτάτευση τῶν λογίων! ! !»)

Γ ε ν ι κ ὸ ς (στὸ Ζαῖμη). — Κύριε ὑπουργέ. Σᾶς
ζητοῦνε μεροκαὶ λογιοι.

Ζ α ἰ μ η ς. — Ἄς ἔρθουνε.

(Μπαίνουνε χωροφύλακες, συνοδεύοντας με-
ροικοὺς τρομοκρατημένους.)

Χ ω ρ ο φ ὺ λ α κ ε ς. — Τοὺς πιόσαμε γιατί εἶ-
ναι ἀπεργοί, μὰ θέλουνε, λέει, νὰ δουλέγουνε.

Ζ α ἰ μ η ς. — Εἰστε δημοικιστὲς καὶ τοῦ λόγου
σας;

Δ ρ ο σ ῖ ν η ς, Π ο λ ἔ μ η ς, Ξ ε ν ὀ π ο υ -
λ ο ς (ὅλοι μαζί). — Ναι, δηλαδή... ὄχι, κύριε ὑ-
πουργέ. Γράφουμε τὴ δημοικική, μὰ δὲν εἴμαστε ἐχ-
τροὶ καὶ τῆς καθαρῆσιν, μὰ γράφουμε καὶ δαύτη,
κατὰ τὸν ἀέρα πὺθ' φουῶ. Νὰ μᾶς συχωρέσετε, μᾶς
συκοφαντοῦνε, δὲν εἴμαστε δημοικιστὲς, μὰ καμιά
φροῦ ἔτοι, γιὰ γουῆσι, κάνουμε τὸ λάθος... (Τὰ μασ-
σοῦνε).

Ζ α ἰ μ η ς. — Καὶ τί θέλετε δῶ;

Ὁ λ ο ι μ α ζ ῖ. — Ἡράδαμε νὰ δηλώσουμε φι-
λία στὴν καθαρῆσιν. Μιὰ καὶ τὸ Σύνταγμα τὸ ἐπι-
βάλλει, δὲ γινόμεσιν ἐπανασιάτες. Ἀκολουθοῦμε τὸ
νόμο.

Ζ α ἰ μ η ς. — Καλά, ἡ κυβέρνηση οἶς συγκαί-
ρει. (Στὸ Δροσίνη). Νὰ γράψετε ἓνα πολεμικὸ θού-
ριο στὴν καθαρῆσιν. (Στὸν Πολέμη). Σιγοργή-
σε τὸ σημενὸν ἄρθρο τῆς «Καθημερινῆς». (Στὸν Ξε-
νόπουλο) Πάρε μιὰ ὑπόθεση καὶ θγάλε ἀπὸ τὴν ἴδια
ἓνα δράμα, ἓνα δῆγγημα, μιὰ κωμωδία, μιὰ πομεντί,
ἓνα ρομάντζο, μιὰ ἐπιφυλλίδα, ἓνα μελόδραμα, ἓνα
χρονογράφημα, μιὰ διάλεξη, καὶ μιὰ ταινία κινημα-
τογράφου.

Ἐ ν α ς ἀ κ ρ ο α τ ῆ ς ἔ μ π ο ρ ο ς. —
Μωρὲ ἀντὶς εἶναι δλίτερο μεταλλεῖο.

Ξενόπουλος (πὸν παρώνυμο). — Μετάλλιο, ἄπαιτε; Πούνιο, πούνιο; (Τρέχει καὶ τὸ ζήτῳ).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Στὶς στρατιωτικὰς φυλακὰς... Βρισκονται καὶ πέρα ντυμένοι χακὶ ὁ Παλαμάς, ὁ Μαλακάσης, ὁ Ταγκόπουλος, ὁ Πορφύρας, ὁ Καρδαίος, ὁ Παρορίτης, ὁ Πάλλης, ὁ Βλαχογιάννης, ὁ Θεοτόκης, ὁ Μαλέας, ὁ Γκόλαρης, ὁ Βουτυράς, ὁ Φιλήντας, ὁ Σκίπης, ὁ Βουτιερίδης, ὁ Σικελιανός, καὶ ἄλλοι, καὶ ἄλλοι).

Ὁ Γενικός Γραμματέας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας (πρὸς τὸν Ἀρχιφύλακα). — "Ἐ, τί λένε, δέχονται νὰ γράψουνε τὴ συνταγματικὴ καθαρεύουσα;

Ἀρχιφύλακας. — "Ὁχι, σοφώτατε, δὲ δέχονται.

Γενικός. — Μάξ' ἐπὶ τοὺς δλους μαζί. Τώρα θὰ ἰδοῦνε πό' ἀπίδια θάξει ὁ σάκκος.

(Σημαίνει προσκλητήριο. "Ὅλοι μπαίνουνε στὴ γραμμῇ).

Ἀρχιφύλακας. — Ζυγεῖτ' ἐπὶ δέ-ξιά!.. (Σ' ἕνα στρατιώτη). Τί κάνεις αὐτοῦ! Δὲν ξαίρεις νὰ ζυγιασεῖς; Πῶς σὲ λένε, νὰ σὲ τιμωρήσω;

Ὁ στρατιώτης. — Παλαμά.

Ἀρχιφύλακας. — Κάπου ἰδοῦ καὶ γραμμένο αὐτὸ ἴδιον.

Γενικός (ἀνεβαίνει σὲ μιὰ καρέκλα). — Πρέπει νὰ ξαίρειτε πῶς ὁ Ὑπουργὸς δὲν ἔκαμε μόνο ἐπιστάση τῶν λογίων, μὰ ἐφάρμοσε καὶ ἄλλη, δική του, ἀπάνω σας τιμωρία: Τὴ μεταθήσει... Ἀνοιξτε ταυτιά σας καὶ ἀκοῦστε τὴ διαταγή. (Διαβάσει): «Μετατίθεται ὁ διευθυντὴς τοῦ «Νομῶν Ταγκόπουλος εἰς τὴ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ «Παῖτρα», ὁ ποιητὴς Πορφύρας ἀπὸ τὴ λυρικὴ στὴν πατριωτικὴ ποίηση, ὁ Καμπάνης ἀπὸ τὴ μικροφιλολογία στὴ μικροπολιτικὴ, ὁ Φιλήντας ἀπὸ τὴ γλωσσολογία στὴ σιχουρικὴ».

Φιλήντας (διακόφτοντας). — Τζάνουμ, τζάνουμ, καλὰ εἴμαστε!

Γενικός. — «Μετατίθεται ὁ Φῶτος Πολίτης ἀπὸ τὴ δημοσιογραφία στὸ τμήμα καταδύσεως τῶν σοσιαλιστῶν, ὁ Σπαταλὰς ἀπὸ τὸ πρωτότυπο στὴ μεταφράση».

Σπαταλὰς (διακόφτοντας). — Μὰ τὸ Θεό, τζόγια μου, θὰ μὲ πιάσει δουλειά!..

Γενικός. — «Μετατίθεται ὁ Καρδαίος ἀπὸ τὴν ποιητικὴν στὴν στρατιωτικὴν τέχνη, ὁ Γκόλαρης ἀπὸ τὴν Ὑμνωδία στὴν Ψαλμωδία, ὁ Βουτυράς ἀπὸ τὸ δῆγμα στὴν Καβάφικη ποίηση, ὁ Παρορίτης ἀπὸ τὴ σοσιαλιστικὴ στὴν πατριδολατρικὴ πεζολογία».

Βουτυράς (θυμωμένος, σηκώνει τὴ μαγκούρα). — "Ἐ! σώνει πιά... (Τρέχουνε οἱ ἄλλοι καὶ τὸν κρατοῦνε).

Γενικός. — «Μετατίθενται Παλαμάς καὶ Πολέμης ἐναλλάξ. Βλαχογιάννης καὶ Μαλακάσης ἐναλλάξ. Καζαντζάκης καὶ Σικελιανός ἐναλλάξ. Βουτιερίδης καὶ Πορορίτης ἐναλλάξ. Μαλέας καὶ Παπαντωνίου ἐναλλάξ. Θεοτόκης καὶ Ξενόπουλος ἐναλλάξ. Σκίπης καὶ Δάφνης ἐναλλάξ. Μανώλης καὶ Μανώλης (Τριανταφυλλίδης καὶ Καλομοίρης) ἐναλλάξ».

Ἀρχιφύλακας. — Κύριε Γενικέ, νύχτωσε πιά.

Γενικός. — "Ἐχει πολλὰ ἀκόμα, πάρα πολλὰ.

Ἀρχιφύλακας. — "Ὡς πότε θὰ διαβάξει;

Γενικός. — "Ὡς τὴ δευτέρη παρουσία!..

(Ὁ σὺρανὸς μουντώνει. Μαῦρα σύννεφα κυλοῦνε. "Ἐνας κεραυνὸς πέφτει δίπλα στὸ Γενικό).

Γενικός (θυμωμένα πρὸς τὸ Θεό). — Τώρα θὰ ἰδεῖς καὶ σὺ, μαλλιαρέ. Θὰ σὲ μαριωρήσω τοῦ Ζαῖμη νὰ σὲ μεταθέσει ἀπὸ καὶ πάνω.

(Ἡ ἀύλατα πέφτει, δίχως νὰ τελώση ἡ κωμωδία).

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘῆΞ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Συνεχίζοντας τὴ συζήτηση μὲ τὸ νηπιαγωγικὸ, ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἑλληνίδων, εἶχε τὴ Δευτέρα νέα συγκέντρωση στὴν Ἐταιρεία Κ. Ἐπιστημῶν. Ὁ ὁμιλητὴς κ. Σωτηρίου, μπαίνοντας στὸ θέμα μὲ στατιστικὰς, ἀπόδειξε πρῶτα πρῶτα τὴν ἀξιοσημειωτὴν ὀπισθοδρομικότητα τῆς νηπιακῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἀγραμματοσύνης ἀντρῶν καὶ γυναικῶν πὸν γενικὰ βασιλεύει στὸν ἴδιο μας.

Ὁ κ. Σ. γύρωσε τὴν αἰτία τῆς ἀποχῆς τῶν παιδιῶν ἀπὸ τὸ σχολεῖν, παρ' ὅλο τὸ ὑποχρεωτικὸ ἀπὸ τὸ 1894 τῆς φοίτησός των, καὶ τὴ βρῆκε στὸ ἀκατάλληλο τοῦ δασκάλου, τοῦ ἐργάτη αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ, κατὰ τὴ φράση του, ἔτσι ὅπως θάξεται σήμερον στὴ μεγάλη του θέση ἀμόρφωτος καὶ μὴ ἔχοντας καθαρὰ ἴδέα τῆς ἀποστολῆς του. Κατὰ τὸν ὁμιλητὴ, δάσκαλος μπορεῖ νὰ γίνετα ὅποιοσδήποτε, ἀλλὰ φροντίδα τοῦ Κράτους πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπιλογή. Ὁ κ. Σ. ἐπέμνε, δι' ἑκάς τῆς φραστικῆς κλίσης πὸν ἔφερε

πὲρ νὰ ἔχει ὁ δάσκαλος ἢ ἡ δασκάλα γιὰ τὸ ἐξαιρετικὸ του ἔργο, πρέπει καὶ κατάλληλα μορφωμένος νὰ εἶναι, γιὰ νὰ καταφέρει νὰναπιθῆσει στὰ μικρὰ παιδιὰ τὶς δυνάμεις πὸν ἔχουν μέσα τους.

Κι ἂν ὑποθέσουμε δι' οὐμβαίνον' ὅλα αὐτὰ, γιὰ νὰ μπορέσει ὁ δάσκαλος νὰφοσιωθῆι στὴ δουλειά, πὸν ἀπαιτεῖ ἠροσήλωση, δόσιμο ἀκέραιο σκέψης καὶ ψυχῆς, πρέπει καὶ ἦουχο νὰ εἶναι τὸ ἠθικὸ τοῦ δασκάλου πὸν τὸν βλέπουμε σήμερον νὰ θαλασσοδέρνεται μὲς στὰ οἰκονομικά του χάλια, ἐξ αἰτίας τῆς φτωχῆς μεθοδοσίας του.

"Ἐξω θυως ἀπ' ὅλα αὐτὰ, πῶς μπορεῖ, ὅσο καλὸς καὶ ἂν εἶναι ὁ δάσκαλος, νὰφοσιωθῆι στὰ παιδιὰ, πὸν τοῦ δίνονται οὐκ ἀκατέργαστο ὕλικό, ἀπ' ὅπου ἴθ' ἀγάλει καὶ καλὸ, δίνοντάς τους καὶ ἀπ' τὴν ψυχῆ του. διαν μὲς στὴ μέση τοῦ δρόμου τῶν ἀγώνων του ἔρχεται ἡ κάθε κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ, ὅποιαν ὁ τελευταῖος κομματαρχικός κῶδει τὴν προσπάθειά του, πετώντας τὸν ἀπὸ τὸ ἕνα στὸ ἄλλο μέρος; Πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ δάσκαλος νὰ εἶναι, καὶ δουλέψει μὲ ἀφοσίωση, σὲ δουλειά πὸν δὲν εἶναι διόλου μηχανικὴ, διαν

οὐδὲν ἴδιον καιρὸς ἔχει τὸ νοῦ του στὴ βαλίτσα του, ποῦ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἔτοιμη; Καὶ τί ἀποτέλεσμα μπορεῖ νὰ δοθεῖ ἀπὸ τέτοιες διακοπές, ποῦ δὲν κάνουν ἄλλο, παρὰ νὰ φέρνουν ὀλοένα πίσω τὴ σοβαρὴ δουλειὰ τῆς ἐκπαίδευσης, ποῦ θὰ ἔπρεπε νὰ οἰκνεῖ μακριὰ ἀπὸ κάθε κομματικὸ ἀλληλοφάγωμα, ἀνόπρη ἀπ' ὅλα;

Καὶ βλέπουμε τὸ δάσκαλο ἕνα εἶδος τόπι στὰ χέρια τῶν κυβερνητῶν, καὶ, τὸ χειρότερο, τὸν βλέπουμε νὰ φέρεται νὰ τὸν μεταχειρίζονται ἔτσι, χωρὶς νὰ μιλεῖ, χωρὶς νὰ φωνάζει, χωρὶς νὰ δείχνει ὅτι ποιεῖ γιὰ τὸ ἔργο ποῦ ἀφίνει στὴ μέση. Καὶ μόνον αὐτὸ εἶναι ἀπόδειξη τῆς φτωχικῆς ἰδέας ποῦ ἔχει γιὰ τὴν ἀποστολὴ του ὁ δάσκαλος.

Ἔτσι γεννιέται ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὰ γράμματα, ἀποτέλεσμα τῆς ἀνόρητης ἢ ἀκατάλληλης διδασκαλίας ποῦ δὲν κατορθώνει νὰ τραβήξει τὰ παιδιὰ. Μὰ μήπως τραβᾷ τουλάχιστο στὴν ἀρχὴ τὸ φτωχόπαιδο, τὸ ὠραῖο χιτρίο τοῦ σχολείου, ἢ ἄνεση, τὰ ἐκπαιδευτικὰ ὄργανα; Σὲ πολλὰ χωριά, τὸ χωριόπουλο βρίσκεται στὸ σχολεῖο ἕνα δεύτερο ἀγούρι σὰν τὴν καλόδα του, ἔπου οὔτε τὸ σταυροπόδι δὲν ἀποξεχνᾷ γιὰ λίγο, ἐξ αἰτίας τῆς ἔλλειψης θρανίων. Ἄλλην αἰτία ἀποχῆς ἀπ' τὸ σχολεῖο βρίσκεται ὁ κ. Σωτηρίου στὸν φρενοκλασικισμὸ τῆς ἐκπαίδευσης καὶ στὴ λεξιθρία. Ἐπίσης σπουδαῖος λόγος, κατ' αὐτόν, εἶναι ἡ ἀνάγκη ποῦ ἔχουν ὁ γονεὺς στὰ χωριά τοῦ παιδιοῦ τους γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς.

Ὁ κ. Σ. προτείνει ὑποχώρηση τοῦ Κράτους, προσαρμογὴ τοῦ σχολικοῦ προγράμματος στὶς ἀνάγκες τῆς χωριάτικης ζωῆς. Ἡ φοίτηση δὲ νὰ εἶναι ἀσπληρὰ ὑποχρεωτικὴ, ὄχι πλέον γιὰ 4 χρόνια, ὅπως εἶναι σήμερα, ἀλλὰ γιὰ 6, γι' ἀγόρια καὶ γιὰ κορίτσια, ποῦ ἡ ἐκπαίδευσίς τους εἶταν τόσο παραμελημένη, ἀφοῦ τελευταῖα μόνον ἔγιναν Γυμνάσια κοριτσιῶν, ἐπειδὴ ἡ ἀποστολὴ τους θεωροῦνταν καὶ θεωρεῖται ἀκόμα πολυτέλεια καὶ ὄχι ἀνάγκη.

Ἀπάνω στὸ ἴδιο θέμα εἶπε λίγα ὁ κ. Σῶλος, ἀντικρούοντας σὲ πολλὰ σημεῖα τὸν κ. Σωτηρίου καὶ πρῶτα πρῶτα στὸ ἀδύνατο τῆς ἐπιλογῆς τοῦ δασκάλου, ἔπειτα στὸν φρενοκλασικισμὸ ποῦ ὁ κ. Σῶλος τὸν νομίζει ἀπεναντίας αἰτία προσελκυστικῆς τοῦ σχολείου γιὰ τὸν ἀπαιδευτὸ κόσμο, ἐπειδὴ ὁ ἀμόρφωτος πατέρας θεωρεῖ καμάρι του νὰ μπορέσει τὸ παιδί του νὰ μιλήσει μὴ μέρη σὰ διαδασμένους, δηλαδὴ σὲ τρόπο ποῦ νὰ μὴ νιώθεται ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ὁ στενὸς δὲ συνοικισμὸς εἶναι, κατὰ τὴν ἰδέα του, αἰτία ἀποχῆς ἀπὸ τὰ γράμματα, ἐπειδὴ ὁ περιορισμένος χωριάτης ζεῖ πολὺ καλὰ καὶ χωρὶς αὐτὰ, ποτὲ στὴ ζωὴ του μὴ νιώθοντας τὴν ἀνάγκη τοῦ σχολείου.

Ἐπειτα μίλησε ὁ κ. Κωσταντόπουλος, ἀπορώνας γιὰ τὴν ἀποστροφή ποῦ ἔχουν πρὸς τὸ σχολεῖο τὰ Ἑλληνόπουλα, ἐνῶ ἔξω, στὰ ὑποδουλωμένα μέρη, (ὁ Κωσταν. εἶναι βουλευτὴς Θράκης), ἡ φοίτηση τῶν παιδιῶν στὰ σχολεῖα εἶναι πυκνὴ καὶ πρόθυμη. Ἡ ἐπιμέλεια αὐτῆ γιὰ τὴ διατήρηση καὶ τὸ ἐξάπλωμα τῆς γλώσσας θὰ χρωσιέται, ὑποθέτω, στὸ δυνατὸ σύνδεσμο ποῦ ἑνώνει τὴν Ἑλληνικὴ γλώσσα μὲ τὴν ἰδέα τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδας, μέσα σὲ περιβάλλον ἐχθρικό. Ἀπέκρυσσε τὸ ἐμπόδιο τοῦ μικροῦ συνοικισμοῦ, στὴν ἀνάπτυξη, λέγοντας πὼς στὸν τόπο του, ἀντίθετα, ὅσο μικρότερος ὁ συνοικισμὸς, τόσο θεωρημένος εἶναι ὁ δάσκαλος ἢ ἡ δασκάλα. Καὶ πάλι γι' αὐτὸ θὰ οὐχόχουνε οἱ παραπάνω ἰδιαιτέροι λό-

γοι. Ὁ κ. Κ. τόνισε τὴν ἀνάγκη τῆς ἀνάπτυξης τῆς κοινωνίας, ποῦ μόνον ἔτσι θὰ μπορέσει νὰ ἐξυψώσει στὸ πνεῦμα τῆς τὴν ἰδέα τοῦ σχολείου.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΑΛΑΜΟΥ

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΤΟΥ Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑ

Μέσα στὴν περιορισμένη σάλα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀδείου, ποῦ ἀθρόβα μᾶς ἔχει δώσει ἀληθινὰς καλλιτεχνικὰς μουσικὰς, μὲ ἀραιὸ ἀρροατήριον παίκτησαν τὰ νέα ἔργα — ἐνὸς ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκείνους διαλεχτοὺς μας δημιουργοὺς, ποῦ δοξάζουν τὸ Ἑλληνικὸ ὄνομα παντοῦ, — τοῦ Δ. Λαυράγκα.

Ἡ διπλὴ σημασία τοῦ Λαυράγκα ὡς ἐκλεχτικοῦ συνθέτη καὶ ὡς θαυματουργοῦ δημιουργοῦ τοῦ — σὰν ὑπερφυσικοῦ ἄθλου — Ἑλληνικοῦ Μελοδράματος, μὴνάχα ἀπὸ τὸ ἀφηλὸ τῆς Ἱστορίας κοιτῆριον θάναγγοριστεῖ, μὲ ὅλο τὸ ἐπιβλητικὸ τῆς μεγαλείου. Ἡ δευτέρη ἀξία τοῦ Λαυράγκα, τοῦ στυλοβάτη καὶ ἐμφανιστοῦ τοῦ τεράστιου αὐτοῦ ἔργου, ποῦ δοξάζουμε Ἑλληνικὸ Μελοδράμα, ἔχει πλατύτερον καὶ εὐεργετικώτερον σημασία ἀπὸ τὴν πρώτη, καὶ γιὰ τὴ μεγάλη δυσκολία τοῦ ἔργου — μὲ τὴν ἀπὸ τὸ τίποτε δημιουργία, χωρὶς νὰ ἔχει ὑλικά προσώπων καὶ πραγμάτων, — καὶ γιὰ τὴ μεγάλη του μορφωτικὴ μουσικὴ ἐπίδραση στὸ κοινόν, καὶ τὴ διάπλαση καὶ ἀνάδειξη ἠθοποιῶν — τῶν καλύτερων μας, — καὶ καλῶν μουσικῶν, γνωστοποιῶν σήμερα, ποῦ ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ Μελοδράμα, θάμεναν μὲ τὰ ταλέντα τους πνιγμένα σὲ κανένα πεζὸ, ἀνικαλλιτεχνικὸ ἐπάγγελμα, ποῦ ἀναγκαστικὰ θάκοιλονθοῦσαν.

Κεῖνο ποῦ κατώρθωσε νὰ παρουσιάσει ἡ ἀκατάβλητη ἐπιμονὴ του, θερμοαινώμενη καὶ κεντριζόμενη ἀπὸ τὸν ἀνύχρατον ἐνθουσιασμὸ τῆς πίστεως στὸ ἑθνικόν του, προσηύχασε στὸ στάδιο τῆς πραγματοποίησός του, φαινότανε σιτοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, — ποῦ μὲ ἀπογοήτευση βλέπανε τὰ ἀνυπερβλητὰ τεχνικὰ καὶ οἰκονομικὰ ἐμπόδιά της — σὰν οὐτοπιστικὰ σχέδια, ποῦ γέννησε σὲ πυρετὸ ἢ φαντασία ὄνειροπόλου.

Μονάχα οἱ μεγάλοι ὄνειροπόλοι στὴ ζωὴ ἀφήνουν κατὶ, ἀφήνουν κατὶ εὐγενικὸν στὸ πέρασμά τους.

Κι ὅμως, τὸ γιγάντιο αὐτὸ ἔργο του, ἔχει ἀρῆσει τέλεια ἀσυγκίνητο τὸ πλῆθος τῶν φρενοφιλῶν ἡμιμαθῶν τῶν συναυλιῶν, ὅπως τὸ δείχνει ἡ ψυχρὴ ὑποδοχὴ ποῦ ἔγινε στὴν τελευταία συναυλία τῶν ἔργων του, ὅπως φάνηκε στὴν πανηγυρικὴ ἐρημιὰ τῶν μελοδραματικῶν παραστάσεων.

Εἶναι ἀπογοητευτικὸν τὸ θέαμα ποῦ μᾶς παρουσιάζει ὁ ἠθικὸς ἔσπεσμος τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, γιὰ κάθε ποῦ ποθεῖ νὰ δημιουργήσῃ κατὶ ἀνώτερον, ἀπὸ εὐρωπαϊκὴν ἀνάγκη, ἔξω στὴ βιομηχανικὴ παραγωγή, στὴν καθημερινὴ ρούτινα.

Τραγικόν, ἀπαίσια σαρκαστικόν, δορῶνεται τὸ δίλημμα στὸν τεχνίτη.

Ἡ νὰ περιοριστῇ στὸ στένεμα τοῦ ἐρασιτεχνισμοῦ καὶ νὰ κάνει ἀσήμαντο ἔργο τουλάχιστο ἀβεβήλατο ἀπὸ τὴ βιομηχανοποίησιν, ἢ νὰ πάρει τὸν κατήφορον τῆς εὐκολῆς ἐπιτυχίας, τῆς βιομηχανικῆς ἐκπόρευσης τῆς τέχνης του, νὰ ἐκχυδαλεῖ τὸ ἀνεπιπρότερον μέρος τοῦ ἔργου του γιὰ νὰ δώσει ἀπὸ πάλιν κάποι-

Διαφορετικά δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ. Ἐξαίρεση παρουσιάζουν μονάχα οἱ σπάνιοι ἥρωες. Κ' ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τελευταίους εἶναι καὶ ὁ σεμνὸς Λαυράγκας.

Σὲ ἐποχὴ πὺν κυριαρχοῦν καὶ θριαμβεύουν γύρω μας οἱ ἀναίσχυνοι σαλιμπάγκοι τῆς τέχνης, οἱ αὐτοὶ κωμωδοὶ τῆς ζωῆς, πὺν ἀποθραύονται ἀπὸ τὰ χυδαῖα χειροκροτήματα τοῦ συρφετοῦ, ἔχοντας τὴν ἀξίωση νὰ δίνουν τὸν τόνο στὴν τέχνη καὶ στὴ ζωὴ, διαβαίνουν ἀδρόνθα καὶ ἀπαρατήρητα οἰωπηλὲς οἱ ἐξαισιες μορφὲς τῶν ἡρώων τοῦ πῦν εὐγενικοῦ καὶ σκληροῦ ἀγῶνα. Καὶ ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος θὰ σταματήσει μὲ εὐλάβεια, θὰ σκύνει μὲ σεβασμὸ, δουβὸς, ἀντικρυστοὺς εὐγενικοὺς προδρόμους ἴσως λάποιας καλλιτεχνικῆς ἀναγέννησης, πὺν ἀθέβαια γλυκοχαράζει, οἷς παραπονετικὰ θλιμμένες, ἐξαισιες μορφὲς τῶν ἡρώων, αὐτῶν, πὺν ἐμεῖς σήμερα, μὲ τὴν παγερὴ ἀδιαφορία μας, περιφρονῶμε.

Τὸ ἔργο, γενικὰ, πὺν ἔχει παρουσιάζει ὁ κ. Λαυράγκας, εἶναι ποιοτικὸ καὶ ὄχι ποσοτικὸ, μὲ τὴν ἀτομικὴ του σφραγίδα. Τὴν τέχνην του χαρακτηρίζει ἡ λεπιότητα συγκίνησης, συνιομία καὶ συμπύκνωση φραστικὴ καὶ συνθετικὴ συμμετρία. Ἐχει ἀπόλυτα τὴν αἰσθηση τοῦ περιτοῦ, πὺν ὅταν συνδνάζεται μὲ τὸ δάδος τῆς ἔμπνευσης, εἶναι τὸ γνώρισμα τῆς ἀνώτερης τέχνης. Μεταχειρίζεται τὰ ἀπλὰ συνθετικὰ μέσα τῶν παλιῶν κλασικῶν καὶ ζώγραφιζει καθαρὰ τὰ θέματά του.

Ἡ σούτια γὰρ ἔγχορδα, ἔργο κλασικῆς τέχνης στὴ μορφὴ καὶ στὴ σύλληψη, μὲ τὴν ἀσθηρὴ λιπότητα καὶ τὴ διύλιση αἰσθητικὰ φράση.

Μὰς ἄρεσε ὑπερβολικὰ τὸ μινουέτιο — ἕνα αἰδέριο λεπτούργημα, — Τὸ χορικὸ αὐτὸ εἶδος — λουλοῦδι μῖας ἀβρῆς εὐγενικὰ αἰσθαντικῆς ἐποχῆς, πὺν σιάνηκε ἐξιδανικευμένο καλοῦπι ἐξαισιων ἔργων γιὰ τοὺς μεγάλους κλασικοὺς μουσικοὺς, ἔδωσε καὶ σιόν καλὸ μας μαέστρο τὸ χαριτωμένο πλαῖσιο, Ἀπολλῶνια ὄραϊον μουσικοῦ κόσμου. Κλείνει κατὶ παρόμοιο μὲ τὴν ἀφρόντιστη χαρὰ, πὺν δὲ γνώρισε τὸ χυδαῖο πόνου καὶ τὴν ἀσκήμια τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐχτέλεση τῆς σούτιας ἀπὸ τοὺς κ. κ. Σούλιος, Λομπιάνκο, Πρεστρῶ καὶ Κωσταντινίδη εἶταν πὺν ἱκανοποιητικὴ γιὰ τὴν ἐχτελεστικὴ συνοχὴ καὶ τὴ διεργμηνευτικὴ ὁμοιογένεια. Ὁ κ. Σούλιος ἔπαιξε μὲ αἰσθημα, καὶ οἱ ἄλλοι πὺν καλοί. Γιὰ τὸν κ. Κωσταντινίδη μπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ ὅτι μ' ὄλες τίς ἀσημαντες καλλιτεχνικὲς ἀτέλειες, πὺν κάποτε παρουσιάζει σιὸ παῖξιμό του, εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα βιολιωντοῖλλα μας. Ἐχει μιὰ ἀνήσχη, φτερωτὴ, αἰσθηση τῆς μουσικῆς, πὺν ξεχειλίζει σιὸ βαθὺν τόνο τοῦ δοξαριοῦ του.

Τὰ τέσσερα τραγούδια τοῦ α' μέρους, πὺν τὰ ἔνῶνει μιὰ βαθυστόχαστη δραματικὴ πνοή, εἶναι μοναδικὰ σιὸ εἶδος τους. Οἱ ὄραϊοι σίχοι τοῦ «Φθινόπωρου» τοῦ ἄτῆσπουλου βρῆχαν τὸ ζωντανιότερό τους ἀντίλαλο στὴ μουσικὴ του.

Τὸ «Ἐλεγείον» τοῦ Μάνη ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ τραγούδια. Εἶναι τὸ βαθύτερο, μὲ μιὰ Μπειοθειακὴ συνθερωπὴ ἐνατέμηση τῆς ζωῆς. Ὁ κ. Σταῦρος Σηρέλλης, πὺν ἔχει δείξει τῶρα τελευταῖα σημεῖα θαυμαστῆς ἐξέλιξης, εἶταν ἀπῆστος στὴν ἔκφραση τῶν δυὸ αὐτῶν τραγουδιῶν.

Οἱ «Πένθημοι Σκοποῦ», σὲ ποίηση τοῦ Σ. Σπερράντζα, μὲ τὸ ἐξιδανικευμένο ἑλληνικὸ τους χρώμα, τρα-

γουδισησαν ἀπὸ τὴ δ. Σκαρμαμαγκὰ μὲ ὑπερβολικὸ αἰσθημα καὶ καθαρὴ ἀπαγγελία. Τὰ φορτισιμά της εἶταν κάπως ἄγρια καὶ ἀπότομα, ἐπικίνυνα δὲ μὲ τὸ μεγάλο τρέμολλο τῆς φωνῆς στὴν τονικὴ ἀκρίβεια τοῦ τραγουδιοῦ. Ἡ Μπερσὲς ὑπέροχη. Τὸ φόνο της φαίνεται νῆναι κάποια θλίψη. Ὑποβάλλει συναισθηματὶ ἀνθρώπου, πὺν βασανιομένος ἀπὸ τὴν πικρὴ Γνώση τῆς ζωῆς, μὲ συγκίνηση ἀνικρῶζει τὴν ἀθῶα, τρυφερὴ παιδιῶστικὴ ψυχὴ, πὺν ἴσο εἶναι μακριὰ της, καὶ διώχοντας τὴ φορικτὴ σαρκαστικὴ σκέψη πῶς μπορεῖ καὶ αὐτὴ νὰ πάρει τὴ μοιραία ἐξέλιξή της, σιέρνει τὴ δακρυθροειχτὴ εὐχὴ του : νὰ μείνει πάντα ἔτοι ἀγνή, ποτὲ νὰ μὴ γνωρίσει τὸ φαρμακερὸ πόνου, τὴν ὠμὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς.

Ὁ κ. Σούλιος τὴν ἔπαιξε, καθῶς καὶ τὴν «Ἰσπανικὴ Σερενάτι», μὲ τὴν προσωπικὴ ἐκείνη ἔκφραση πὺν πάντα τὸν διακρίνει. Τὰ τέσσερα τελευταῖα τραγούδια, πὺν ἔκλιναν ἀρκετὰ σιὸ λαϊκὸ τραγούδι, δὲν προσθέτουν τίποτε στὴ δημιουργικὴ ἀξία τοῦ Λαυράγκα. Ὁ μαέστρος μας σιάνηκε καὶ δῶ ὅμοια σφός, πὺν ἔβαλε στὴν ποίηση τῶν κ. κ. Τσοκόπουλου, Πολέμη καὶ Δροσίνη, τὴ μουσικὴ πὺν τῆς ταιριάζει. Ἀπ' αὐτά, ὁ «Ὑμνος τῶν προγόνων» (Γ. Δροσίνη), εἶταν κατὰλληλο καὶ γιὰ κόρο.

Τὸ φιλόμνοσο κοινὸ, καθῶς εἶταν φρενικὸ, ἐνθουσιῶστικὸ συγκινητικὰ μὲ τὰ τελευταῖα αὐτὰ ἔργα, πὺν οἰκόνταν χαμηλότερα ἀπ' ὄλα τῆλλα. Ὁ διαλεχτὸς μας μαέστρος ὅμως, ὅτεγ' ἀπὸ τὸ πλατύτατο κοινωρικὰ ἔργο του, μπορεῖ νὰ ἀρκεῖται καὶ μονάχα στὴν ἡθικὴ ἱκανοποίησή του, στὴν Ἀθανασία, πὺν ἡρωικὰ τὴν κέρδισε, ἀδιαφορῶντας γιὰ τῆλλα.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΡΓΩΤΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Ὁ ποιητὴς καὶ διαλεχτὸς συνεργάτης μας Θανάσης Κυριαζῆς, μὰς δίνει σὲ λίγες μέρες τὴ δεύτερη ποιητικὴ συλλογὴ του μὲ τὸν ποιητικὸ ἀληθινὸ τίτλο : «ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΥ ΖΩ...» Ἡ πρώτη συλλογὴ τοῦ Κυριαζῆ : «ΕΚΑΤΟΜΒΗ», βρῆκε πέσοι καὶ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση. Ἐξανιλήθηκε σκεδόν, καὶ μοναχὰ λιγοσιὰ της ἀντίτυπα βρῆσκονται σιὸ «Ἀθηναϊκὸ Βιβλιοπωλεῖο». Ἀπὸ τὴν δεύτερη συλλογὴ του, πὺν θὰ βγεῖ σὲ λίγες μέρες, δημοσιεύουμε σιὸ σημερὸν φύλλο μὰς δέκα πῆλι Σ τ ο φ ἔ ς, καθῶς καὶ τοῦτο τὸ τραγούδι :

Εἶπεν ὁ Νόμος : — Ἐλαχε καὶ σιάνου
νὰ σοῦ δέω φτερά μὰσι καὶ χέρια.

(Κ' εἶπε ὁ παπὰς : Εὐλογημένοι !... Σιέρια
Ζωὴ καὶ Πίστη, — νὰ, ἡ ψευτιὰ τοῦ ρῶσου.

Μὰ μέσα σου ἀνυπὸταχτὴ ἡ καρδιά σου
τῶνθερο κυνηγοῦσε μὲς σι' ἀστέρια,
Κι ἄπλωσε τὰ φτερά. Ἀντὰ τὰ χέρια,
Τοῦ γάμου σου τὰ ρόδα στὴν ποδιά σου,

μὲ δάκρια μετανοίας τὰ φλογίζεις,
καὶ ὄλα τὰ πῆς θῆσια σ' ἕνα ὄσωμ,
— Στὴν Ἐθνητῖα, γιὰ τῆχα σιὸ Χαμὸ ;
Μιὰ σου παλιὰν ἀγάπη ὡς ἀνικρῶσεις,

— Πῆμε, τῆς ἄες, τὸ δικιο μας τὸ δρόμο...
Νῆμες, ἡ καρδιά μου καὶ παπὰ καὶ Νόμο.

— «ΤΟ ΣΚΟΛΕΙΟ» δράμα Δ. Δανάλη. — Καινούριο δραματικό έργο του κ. Δανάλη, ύστερ' από το «Διαβάτη». Το λούζει φώς θαμπό, άλληγορικό, παρωμθένιο. Το χαρακτηρίζει τέχνη άκαταστάλαχη, για την ώρα, και προσπάθεια πρωτοτυπίας, πού μόναχα σέ πολύ δυνατό τεχνίτη θά εΐτανε δυνατό να σταθεί ίσοροπημένα, και να μήν κατηφορήσει σιό άσήμαντο και πληχτικό.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τά επιγράμματα του Μαλαρμέ. — Η «Μούσα του Καμπάρé». — Το καινούριο ρομάντζο του Μαροέλ Πρεβό.

Όσοι ίσαμε τώρα έχουνε γνωρίσει και χαρεί τα σπάνια έργα του Στέφανου Μαλαρμέ, θά φχαριστηθούν πού δμα μάθουν πώς, χάρη σιό γαμπρό του, πού δέν έπαρε ποτέ να σέβεται και να τιμά τη μνήμη τοῦ ποιητή, θήγκαν σ' έναν τόμο οί «Vers de Coustans».

Η άνθολογία αυτή άποτελείται από μικρά τραγουδάκια, χαριτωμένα επιγράμματα, πού ο ποιητής σιχοσεργούσε για διασκέδαση, θρίσκοντας σ' αυτό το παιχνίδι μιá άληθινή χαρά κ' ευχαρίστηση. Μά και πόσοι άλλοι ποιητές, οίγουροι πώς με την άδωά αυτή άσχολία δέν έχουν τίποτα να φοβηθούν για το τάλεντο τους, δέν έχουνε γράφει χιλιάδες και χιλιάδες χαριτωμένα και πετυχημένα επιγράμματα; Τι θανάσια επιχείρηση για έναν εκδότη, και τί άληθινό ξεκούρασμα για ένα λόγιο και για κάθε άνθρωπο μιá σλλογή από τα καφερέά επιγράμματα πού άφισαν, μαζί με το Μαλαρμέ, ο Μαρό, ο Ρονοάρ, ο Γκωτιέ και πού πάντων ο Τεοντόρ ντε Μπανβίλ! Για το Μαλαρμέ, δλοι ξαίρουν πώς ή μοναδική του φροντίδα σ' όλη του τη ζωή εΐτανε να παρουσιάζει άκατανόητο φαινομενικά κάθε τί, πού πραγματικά σέ γλώσσα καθαρή και στροπή εΐταν εδκολονόητο κ' επιδεχτικό και για τα πού έλαφρά μυαλά. Έτοι στέλνοντας γράμματα, διασκέδαζε με το να πειράζει τούς ταχυδρομικούς γράφοντας τη διεύθυνση πάνω σιό γάκελλο, φορμαρισμένη σ' ένα τετρασίχο επιγραμμάκι. Νά, ένα άπ' αυτά, πού θρίσκονται σιή σλλογή :

Με την άγνή την παγερή
Γλήγορα, σιής κυρά Λεβρέν χτύπα,
Σιό 20 τοῦ Πριμασιάλη
Σιή Νανού μακριά κατά τόν Μέριτα.

Οί λέξεις πού έπειχαν τη διεύθυνση οὔτε καν εΐταν υπογραμμισμένες, κι όμως κανένα γράμμα του δέν έγράθηκε, άπόδειξη πώς μέσα σιή σλλογή μās δίνονται πάνω άπό 127 από τέτια επιγράμματα και πού είναι μαζεμένα όλα κάτω από τόν τίτλο «Διασκέδαση σιή Πόσιτα». Ένα από τα δημοφότερα μέρη τοῦ βιβλίου είναι και τα κομπλιμέντια πού ειχε γράφει για πολλές κυρίες πού τόν τιμούσαν κ' έδρισκαν ευχαρίστηση μεγάλη σιή συντροφιά του. Πάνω σέ μιá φωτογραφία ειχε γράφει :

Un mot, au coin, que j'avertisse
La dame qu' ici vous voyez
Dans les fresques du Primatice
A des cheveux blonds déployés.

— Έπειτα από πολλές και πολύχρονες προσπάθειες τών εκδοτών, κ' έπειτα από τις πολλές παράκλησες τών άγαπημένων του φίλων ο κ. Ραυίλ Πονοδν άποφάσισε να εκδώσει την πρώτη σλλογή τών ποιημάτων του. Ίσαμε τώρα τα τραγούδια του αυτά άποσερε πού και πού σέ φημερίδες, κ' οί φίλοι του, πού θαύμαζαν το δλωοδιόλου άπλό και χαριτωμένο σίχο του, κοπίαζαν ναν τανακαλύπτουν και ναν τα μαζεούν άπ' αυτές σά σπάνια μαργαριτάρια. Τώρα τα θρίσκουν πιά, άν δχι όλα, τουλάχιστο τα πού δημοφρα, κλεισμένα σιόν τόμον αυτό, πού φέρνει για τίτλο «Η Μούσα σιό Καμπάρé». Με μιá άδολη τέχνη, με φόρμα πάντοτε τέλεια και με σίχους φυσικούς και κανονικούς, έπαιρνε για θέμα το πού άπλό και συνησμένο επεισόδιο τής καθημερινής ζωής, και τάπόδινε με περίοσια χάρη και με πλούσιο λυρισμό σέ σίχους, Βέβαια, πού σιχνά θέλει να φαίνεται πώς ειναί ο τραγουδιστής τών καμπάρé και τοῦ κρασιού, και θάζει όλη την τέχνη του για να εξυμνήσει το κόκκινο πιτό με όλες του τις χάρες, μά κάτω από πάμπολλα τραγούδια του μισοιρέμει μιá κρυφή μελαγχολία, μελαγχολία πού νιώθουν δλοι εκεινοι δσοι δλεποννε, με διαφορετικά από τόν άλλον κόσμο μάτια, τα παράξενα και τα γελοία τής ζωής. Συχνά τη μελαγχολία του αυτή την κρύβει κάτω από ένα τραλό ειρωνικό γέλιο, μά έχει και σιγμές πού τη δείχνει δλοφάνεση και με σίχους συγκινητικούς. Σιό «Ρολόι» ή σιή τελευταία «Ροντέλα» τίποτα πιά δέν τη συγκρατεί κ' είναι πειραχτική.

Α! το θανάσιο περίπατο
πού εκαναν κ' οί δυό,
Το σώμα μου, το τέρας το άπαισιο,
Κι αυτή ή μαρκασία ή ψυχή μου,

Μέσα σιή ζωή, άνάμεσο σ' αυτούς!...
Και τ'ένα κ' ή άλλη κα κ' τη θείση τους.
Α! τόν έξοχο περίπατο,
Πού εκαναν κ' οί δυό!

Κι άν το κορμί, πού τ'όκακό κεντρίζει,
Πήρε δρόμους τολμηρούς,
Η ψυχή μου σιούς Θεούς θάρσει,
Γιατι σιό Καλό είναι όλη πουλημένη,
Α! τόν έξοχο περίπατο.

— «Η νύχτα θά τελίώσει» είναι το νέο ρομάντζο του Μαροέλ Πρεβό, βιβλίο τολμηρό και με σταθερή ψυχολογία. Είναι ή ιστορία ενός νέου, πού προσπαθεί με όλες του τις δυνάμεις να πνίξει τόν έρωτα πού αισιάνεται για μιá νεαρή γυναίκα, παντρεμένη μ' έναν άνθρωπο ήλικιωμένο. Όλες του οί προσπάθειες όμως πάνε σιá χαμένα και ο Άλαίν αναγκάζεται να υποκύνει μαζί με την Κλαίρη σιό πάθος πού τόν κατατρώγει. Εδτιχώς όμως ο θάνατος τοῦ άντρα τής Κλαίρης σιόν πόλεμο, τούς επιτρέπει να νομιμοποιήσουν την άγάπη τους, και με το γάμο να δάλουν τέλος σιή νύχτα πού τούς πιέζει. Χρειάζιανε πού σ' αυτό το κοινό κι άχαρο θέμα ή πέννα τοῦ κ. Πρεβό για ναν τοῦ δώσει ζωή και ναν το καταστήσει, άν δχι άριστούργημα, τουλάχιστο θργο άξιόλογο, από κείνα πού ο πόλεμος μής χάρισα.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Στή στήλη αυτή παρακαλούμε όλους τους αναγνώστες μας να μάς βοηθήσουν.

ΚαΤ' ἀρμολίας ἀνακοινώσεις...

(«Πρωτεύουσα» 19 Φεβρ. 4η σελ. 1η στήλη)

Θὰ ἐτήρησεν τὸν λόγον του. — Θὰ ἐπηκολούθησεν ἀνατροπή.

(«Ἀθηναϊκή» 21 Φεβρ. 1η σελ.)

Ἐπὶ τῶν μεταρρυθμιστικῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, τῶν ἀφορώσεων τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης.

(«Νέα Ἡμέρα» 3 Μαρτίου 8η σελ. 1η στήλη)

Τῶν ἀποβλήθεντων πρὸς ἐκείνους ἀτήσεων...

(«Ἑστία» 11 Φεβρ. 1η σελ. 6η στήλη)

Ὅπωςδήποτε ἡ Ἠνωμένη δι' ἑνὸς τῶν μελῶν της μένοντος ἔξω τοῦ δοβλετίου, ἐνίσχυσε τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπεΐαν, ΛΕΓΩΝ περίπου τάδε...

(«Ἀθήναι» 24 Φεβρ. 1η σελ. 6η στήλη)

Τὰ παρακάτω εἰπωθήκαμε στὸ βαρβαροπάζαρο τῆς Βουλῆς ἀπὸ σοφοῦς πληρεξουσίου!

Δυναίει τῆς χύσεως τοῦ αἵματος, τοῦ ὁποῦν...

Τι μαλφάτα οὐμφέροντα. (Ν. Λεβίδης).

Αὐταὶ Ταῦται ἀποτελοῦσι. (Θεοτόκης, ἑπουργός).

Ὅσοι ἐγγράφουν ἕνα συνδρομητὴ στὸ «Νουμᾶ» παίρνουν γιὰ δῶρο 5 δρχ. βιβλία ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

Ὅσοι ἐγγράφουν 2 συνδρομητὲς στὸ «Νουμᾶ», παίρνουν γιὰ δῶρο 10 δρχ. βιβλία ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

Ἀνάλογα παίρνουν ὅσοι ἐγγράφουν τρεῖς καὶ περισσότερους.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρηση», μηνιαῖο θεωρητικὸ ὄργανο ποὺ θῆκε τὸ Σοσιαλιστικὸ (Κομμουνιστικὸ) Κόμμα τῆς Ἑλλάδας. — Τεύχος 3ο, Μάρτης 1921. — Περιεχόμενα: Μία κοσμοϊστορικὴ ἐπέτειο. Ἡ δημιουργία τῆς Τρίτης Διεθνῆς (Γ. Γεωργιάδης). — Ἡ Κομμούνια τοῦ Παρισοῦ (Α. Σίδερη). — Ἡ Ἐθνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821 καὶ ὁ Σοσιαλιστικὸς Ἀγώνας (Γ. Γεωργιάδης). — Πῶς ὁ Σοσιαλισμὸς περνᾷ ἀπὸ τὴ θεωρία εἰς τὴν πράξιν (Κάρολ Ράντεκ). — Ἡ καταγωγὴ τῆς οἰκογένειας, τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καὶ τοῦ κράτους (Φ. Ἐγκελς). — Ὁ ἐπαγγελματικὸς ἀγώνας τοῦ ἐλληνικοῦ προλεταριάτου (Α. Μπεναρόγια). — Ὁ Καπιταλιστικὸς κόσμος καὶ ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνή τῆς Μόσχας.

Περισσότερο πολῦτιμη θὰ εἶταν ἡ «Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρηση», ἂν οἱ συντάκτες της προσέχανε νὰ ποφεύγουν τὴ δασκαλικὴ γλώσσα, ποὺ δίνει τὴν ἀσάφεια, τὴ στειφρότητα καὶ τὴν ἀοριστία εἰς τὰ νοήματα. Ἡ καθαρῶς καθαῖναι νὰ κάμει, ὡς καὶ τὶς λέξεις ἀκόμα, νὰ χάσουν τὴν πραγματικὴν τους σημασίαν. Θὰ τὴν ξαναβροῦνε, ἂν ἡ δημοτικὴ μας γίνῃ κοινὸ ὄργανο καὶ τῆς θεωρητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς συζητήσεως. Οἱ ρωμιοὶ διανοούμενοι κομμουνιστὲς ἀς μελετήσουν τὰ ὅσα συγγράμματα θεωρητικὰ, γραμμένα εἰς τὴν δημοτικὴν, καὶ δὲ θὰ χάσουν. Ἡ μεταφράσις τῆς «Κριτικῆς τοῦ ἄδολου λογισμοῦ» τοῦ Κάντ, ἡ «Πολιτολογία» τοῦ Μαρκέτη, ἡ «Ματιά» τοῦ Ἀβάζου, τὰ ἐπιστημονικὰ τοῦ Ψυχάρη καὶ ἄλλα, καὶ ἄλλα, θὰ τοὺς δώσουν πλούσιο ὕλικόν. Εἶναι κρῖμα ἕνα τόσο ἀναγκαῖο γιὰ τὴν ἐποχὴν μας περιοδικόν, νὰ μὴ μπορῇ νὰ διαβάζεται ἀκοπὰ καὶ ἀσκόνηται. Μὲ χαρὰ σημειώνομε τὴν ἐξαίρεσιν ποὺ ἔκαμε ὁ μεταφραστὴς τῆς ἀξιοθώμασις μελέτης τοῦ Κάρολ Ράντεκ, γράφοντις ἀπλοῦστερα καὶ δημοτικώτερα τὴ γλώσσαν.

ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— «Der Neue Merkur» τοῦ Μονάχου (Μάρτης 1921). — Περιεχόμενα: Βερολίνο (Ὁνο Φλάκε). — Ἡ μπαλλὰδα τοῦ Σικάγου (Ἄλφ. Πανέι). — Ὁ παίχτης (διήγημα - Μάξ Κρόλ). — Φοάντζ Μοτάουμγκάρτεν, Γούλιος Γκράφ, Ροβέρτος Μουζέλ κτλ. κτλ.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ:

★ ★ ★ ★ ★ Marguerite Audoux ★ ★ ★ ★ ★

— «ΤΟ ΜΟΔΙΣΤΡΑΔΙΚΟ ΤΗΣ ΜΑΡΗ-ΚΛΑΪΡ», —

— L'atelier de Marie Claire —

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΒΙΒΗΣ ΣΚΟΥΡΑ (GRAZIELLA)

ΣΕΙΣΙΔΕΣ 324 ΣΡΑΣΜΕΣ 5.-

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΘΗΝΑ·Ι·ΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

X. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ 3-ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-3